

Verslag van een openbaar verhoor

De parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening heeft op 2 oktober 2023 **de heer Veringmeier** als getuige gehoord, die werd bijgestaan door mevrouw Klijn.

Voorzitter: Belhaj

Griffier: Sjerp

Aanwezige leden van de commissie: Aartsen, Azarkan, Belhaj, Maatoug, Van Nispen, Van Raan, Sylvana Simons en Slootweg.

Aanvang 10.15 uur.

De **voorzitter**:

Welkom bij de openbare verhoren van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening. Vandaag is het alweer de vijftiende dag in de laatste week van in totaal vijf verhoorweken. In deze laatste verhoorweek verdiept de commissie zich verder in de manier waarop de Dienst Toeslagen van de Belastingdienst fraudebestrijding vormgaf en daarbij gebruikmaakte van risicoprofielen. Ook de rechtsbescherming heeft opnieuw onze aandacht.

Vandaag verhoort de commissie twee getuigen. Ik verzoek de griffier om de eerste getuige van vandaag, de heer Veringmeier, naar binnen te leiden.

(De heer Veringmeier wordt binnengeleid door de griffier.)

De **voorzitter**:

Welkom, meneer Veringmeier. U wordt vandaag gehoord als getuige. Dit verhoor vindt plaats onder ede. U heeft ervoor gekozen de belofte af te leggen. Ik verzoek u met de belofte te bevestigen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen.

(In handen van de voorzitter legt de heer Veringmeier de belofte af.)

De **voorzitter**:

Dan staat u nu onder ede en mag u plaatsnemen.

Nogmaals goedemorgen, meneer Veringmeier.

De heer **Veringmeier**:
Goedemorgen.

De **voorzitter**:
Ditmaal heet ik u van harte welkom namens de hele parlementaire
enquêtecommissie.

Ik wil u vragen om tijdens dit verhoor de microfoon aan te laten staan. Ik zie dat u wordt bijgestaan. Ik dien u erop te wijzen dat degene die u bijstand verleent, niet namens u het woord dient te nemen. Voordat we gaan beginnen, wil ik vragen of alles duidelijk is.

De heer **Veringmeier**:
Het is duidelijk. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dat is het geval. Dan dien ik ook nog te vermelden dat de leden Slootweg en Azarkan het verhoor met u zullen doen. Ik geef de heer Slootweg het woord om te beginnen.

De heer **Slootweg**:
Goedemorgen, meneer Veringmeier.

De heer **Veringmeier**:
Goedemorgen.

De heer **Slootweg**:
Meneer Veringmeier, u was van september 2011 tot april 2018 verantwoordelijk voor het team Handhavingsregie en Intelligence van de Dienst Toeslagen. In dit verhoor wil de commissie het met u met name hebben over de ontwikkeling van het handhavingsbeleid van de Dienst Toeslagen, de samenwerking met het Combiteam Aanpak Facilitators en de ontwikkeling en het gebruik van het risicoclassificatiemodel door de Dienst Toeslagen.

Meneer Veringmeier, u bent in september 2011 begonnen bij de Dienst Toeslagen. U krijgt van het managementteam Toeslagen de opdracht om het handhavingsbeleid vorm te geven en om een speciaal team op te richten, Handhavingsregie en Intelligence. Waarom heeft ú deze opdracht van het managementteam Toeslagen gekregen?

De heer **Veringmeier**:
Waarom ík 'm heb gekregen?

De heer **Slootweg**:
Ja.

De heer **Veringmeier**:
Als u mij toestaat, wil ik eerst een correctie maken met betrekking tot de periode 2011-2018. In het jaar 2017 is een collega voor een deel verantwoordelijk geweest voor de aansturing van handhaving. Dus in dat jaar is ook een collega actief geweest in het team.

De heer **Slootweg**:
Dat betekent dat het feitelijk tot en met 2017 was?

De heer **Veringmeier**:
Ik heb leiding gegeven aan Handhavingsregie en Intelligence tot en met 1 januari 2017, en vanaf 1 januari 2018. In de tussenliggende periode was er naast mij een andere collega actief.

De heer **Slootweg**:
Dank u voor de correctie. Maar dan gaan we even terug naar het moment dat u de opdracht kreeg. Weet u wat daarvan de reden was?

De heer **Veringmeier**:
Dat per se ik die opdracht kreeg?

De heer **Slootweg**:
Ja.

De heer **Veringmeier**:
Niet per se. Ik denk wel dat meespeelde dat ik een verleden heb van 30 jaar werken bij de Douane. Bij de Douane hadden wij in die tijd handhaving ingericht. Bij Toeslagen was er in die periode de behoefte om naast de uitvoering ook de handhaving goed in te richten. Ik denk dat de heer Blankestijn, die hier donderdag was, berichten had gehoord dat ik een prima collega was om daarmee te starten.

De heer **Slootweg**:
Dus u had eigenlijk al voor een deel ervaring opgedaan bij de Douane op het gebied van handhaving.

De heer **Veringmeier**:

Ik had daar in ieder geval ervaring mee opgedaan bij de Douane. Dat klopt.

De heer **Slootweg**:

De Dienst Toeslagen was op dat moment al meer dan vijf jaar verantwoordelijk voor de uitvoering van het toeslagenstelsel. Had de Dienst Toeslagen voor 2011 dan geen handhavingsbeleid?

De heer **Veringmeier**:

In ieder geval niet geformuleerd. Wat ik bij de Dienst Toeslagen aantrof, was een dienst die vooral gefocust was op de uitvoering, namelijk ervoor zorgen dat de mensen een toeslag aan konden vragen, dat die toeslag ook werd betaald en dat er daarna een stuk toezicht plaatsvond. Een geformuleerd handhavingsbeleid, zoals wij dat later hebben gedaan, heb ik niet aangetroffen.

De heer **Slootweg**:

Weet u ook wat de reden was dat er nog geen handhavingsbeleid was?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet dat de Dienst Toeslagen in de eerste jaren vooral bezig is geweest met overleven, om te zorgen dat in ieder geval de uitbetaling goed plaats kon vinden. Het toezicht of de handhaving kwam eigenlijk pas op de tweede plaats.

De heer **Slootweg**:

Dus de focus lag in eerste instantie op het verstrekken van de uitkeringen, de toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

In die tijd is ook met de Kamer gewisseld dat de focus vooral op het toekennen moest liggen. Het toezicht was vooral iets van later, op het moment dat het jaar was afgelopen.

De heer **Slootweg**:

Wat waren de voornaamste taken van uw team?

De heer **Veringmeier**:

Toen ik kwam, was er nog geen team. Dus we hebben eerst gekeken, mijn collega's van Toeslagen en ik, wat er aan de hand was en wat de context was waarin ik aan het werk ging. Ik heb dus vooral veel gesprekken gevoerd met

collega's. Uiteindelijk hebben we met elkaar een document neergelegd wat wij toen de handhavingsvisie van Toeslagen noemden. Uiteindelijk wilden we in vier jaar tijd stapsgewijs handhaving gaan invoeren. In januari 2012 is er een team gekomen dat we nu kennen als het Team Handhavingsregie en Intelligence, met mensen die al bij Toeslagen werkten.

De heer **Slootweg**:

Was uw team ook verantwoordelijk voor de bestrijding van fraude bij Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Ik ben blij dat u die vraag stelt, want handhaving en fraude liggen voor heel veel mensen in elkaars verlengde. Maar ik hecht er toch waarde aan om aan te geven dat handhaving veel breder is dan fraudebestrijding. Uiteindelijk start het bij een goede uitvoering, dus goede wet- en regelgeving en goede uitvoering van wet- en regelgeving, met een regelgeving die duidelijk is voor burgers. Pas op het moment dat dat goed geregeld is, kun je overgaan tot handhaving. En handhaving start eigenlijk bij goede dienstverlening, toezicht en controle. Mocht er uit het toezicht en de controle blijken dat er aanleiding is om te denken aan fraude, dan pas komt fraudebestrijding aan de orde. Dus handhaving is absoluut niet hetzelfde als fraudebestrijding.

De heer **Slootweg**:

Nee. Het is altijd moeilijk om het in getallen aan te geven, maar als het gaat om de aandacht die eraan werd besteed, kunt u ons ...

De heer **Veringmeier**:

Er zijn heel veel getallen langsgekomen in de afgelopen weken. Ik heb getallen gehoord van 90%, 95% en 98%. Binnen Toeslagen werkten we met 600 mensen vast personeel en 600 mensen die los in de schil zaten. Dat heeft de heer Blankestijn toegelicht. We hadden één fraudeteam van twintig mensen. Dat is ongeveer de verhouding waarover we spreken. Het andere fraudeteam was vooral het administratieve team, dat de administratie deed voor de twintig collega's en ook de bezwaren afwerkte. Maar de verhouding was dus: 1.200-20. 1.200 mensen, en 20 mensen die zaten op wat u percipieert als fraudebestrijding. Die zaten ook daadwerkelijk in het fraudeteam.

De heer **Slootweg**:

Dus twintig mensen zaten in het fraudeteam, maar het team dat handhaving deed, was wel aanzienlijk groter.

De heer **Veringmeier**:

Nee, mijn team was ook rond de twintig mensen.

De heer **Slootweg**:

Aan wie legde het team, eigenlijk in de vorm van u, verantwoording af? Aan wie was dat?

De heer **Veringmeier**:

Ik werkte onder verantwoordelijkheid van een mt-lid dat verantwoordelijk was voor de handhavingsportefeuille.

De heer **Slootweg**:

En dat was in die periode?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet of het mt-lid voor handhaving precies op 1 januari 2012 gestart is of rond die tijd. Zij is mijn leidinggevende geweest totdat ik even die pauze nam in 2017.

De heer **Slootweg**:

U bent een beetje voorzichtig in het noemen van een naam, begrijp ik.

De heer **Veringmeier**:

Nee, als u mij vraagt om een naam te noemen: dat was mevrouw Bloemen.

De heer **Slootweg**:

Mevrouw Bloemen. Daar was u in die periode verantwoording aan ...

De heer **Veringmeier**:

Ja, zij was mt-lid voor handhaving.

De heer **Slootweg**:

Hoeveel mensen waren er werkzaam? Waren dat echt die twintig mensen binnen Handhavingsregie en Intelligence, waar we het net over hadden, die dan ook voor een onderdeel fraude deden, die dus als taak ook fraudebestrijding hadden?

De heer **Veringmeier**:

Ik vind het ingewikkeld dat u handhaving steeds percipieert als fraudebestrijding.

De heer **Slootweg**:

Nee, u heeft volgens mij heel goed uitgelegd dat er een verschil is. Ik wil even zien hoe groot de capaciteit was die bezig was met handhaving in de brede zin, en sec met fraude.

De heer **Veringmeier**:

Bij mij in het team zijn mensen niet bezig met alleen fraudebestrijding.

De heer **Slootweg**:

Oké, het was onderdeel van een ...

De heer **Veringmeier**:

Die perceptie klopt uiteindelijk niet. Toen wij startten met mijn team na 1 januari, waren er nog geen twintig mensen. Dat is uiteindelijk opgebouwd tot een man of twintig. Wat die mensen deden, was stap voor stap het handhavingsbeleid neerzetten, startende bij inzicht krijgen in de populatie. Daar hebben we de term "intelligence" voor bedacht. Vanuit hetgeen wij aantreffen, keken wij hoe we de dienstverlening konden verbeteren. Welk toezicht moet je daarop loslaten? En wanneer draag je het, als daar aanleiding voor is, over aan de fraudeteams om uiteindelijk een vermoeden tot fraude te onderzoeken?

De heer **Slootweg**:

Had u voldoende medewerkers om het handhavingsbeleid en die intelligence vorm te geven, gezien de brede opgave?

De heer **Veringmeier**:

Ja, dat vind ik ingewikkeld. Toen vonden we dat groeiende voldoende, denk ik. Ik ben gestart met misschien acht mensen. Langzaam maar zeker is dat uitgegroeid tot een team. In de loop van de jaren, vooral na 2014, 2015, zijn er ook mensen van data-analyse bij gekomen, dus toen werd het groter. Ik denk dat het in die tijd voldoende was, ja.

De heer **Slootweg**:

Het was voldoende, oké.

De heer **Veringmeier**:

Dat is iets anders dan de uitvoering van het werk. Wij deden de aansturing van het werk. Ik had toen niet het idee dat er te weinig mensen werkten; laat ik het zo zeggen. Over de uitvoering van het werk hebben andere mensen het al gehad.

De heer **Slootweg**:

Precies. Van mevrouw Van de Bospoort heeft de commissie vorige week gehoord dat er nog andere teams van de Dienst Toeslagen en de Belastingdienst betrokken waren bij het toezicht en de handhaving van het toeslagenstelsel. Zij noemde onder andere de antifraudebox en het Intensief Subjectgericht Toezicht, het IST-team. Werkten deze teams en uw team samen?

De heer **Veringmeier**:

De antifraudebox was een instrument van de Belastingdienst. Het instrument bestond al toen ik bij Toeslagen kwam. De antifraudebox was vooral opgericht om systeemfraude in processen en in ICT-systemen te voorkomen.

De heer **Slootweg**:

En het IST-team?

De heer **Veringmeier**:

De Dienst Toeslagen was daar onderdeel van. Wij hebben ook bijgedragen aan de antifraudebox, onder andere met maatregelen als het koppelen van bsn en DigiD, en Eén bankrekeningnummer. Die maatregelen zijn voorgesteld door de antifraudebox en zijn uiteindelijk ook ingevoerd.

De heer **Slootweg**:

Dus daarin werkte u samen? Een deel van de mensen werkte in die antifraudebox?

De heer **Veringmeier**:

Die deden mee met die analyse om te kijken waar nou inderdaad systeemfouten zaten en hoe je die systeemfouten het best kon oplossen.

De heer **Slootweg**:

En de IST-teams?

De heer **Veringmeier**:

De IST-teams zijn in de loop van 2012, 2013 ingericht. De bedoeling was om daarin toezicht uit te voeren, en dan het toezicht dat wat meer individueel subjectgericht was. Wij werkten daar in zoverre mee samen dat wij dat type toezicht aanstuurden.

De heer **Slootweg**:

Dus dat werd aangestuurd door uw team.

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt. Op het moment dat wij vanuit de intelligenceanalyses werk wilden laten produceren en het daadwerkelijk werd uitgevoerd, werd daar een opdracht voor gemaakt. Dat ging langs het team Productieregie. Daar werd gekeken hoeveel capaciteit er beschikbaar was voor dat type werk. Op het moment dat het werk voor de dienstverlening is, gaat het naar andere collega's toe. Is het werk voor het reguliere toezicht, gaat het weer naar andere teams. Daarnaast hadden we toen ook de mogelijkheid om werk bij de IST-teams neer te leggen.

De heer **Slootweg**:

Helder. De heer Azarkan zal het verhoor met u voortzetten.

De heer **Azarkan**:

Dank, collega Slootweg. Meneer Veringmeier, nog even terug. U start in 2011 met handhavingsregie en intelligence. De eerste vraag is: wat was er voordat u dat ging doen op het gebied van handhavingsregie en intelligence?

De heer **Veringmeier**:

Dat weet ik niet helemaal precies. In die tijd was er een groep mensen die zich in ieder geval bezighield met het M&O-beleid binnen Toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Wat is M&O?

De heer **Veringmeier**:

Misbruik en onrechtmatig gebruik. Hoe de precieze structuur toen geregeld was, kan ik hier niet uit mijn hoofd vertellen. Dat weet ik niet. Ik was daar ook niet bij.

De heer **Azarkan**:

Nee, dat begrijp ik. Maar u komt aan. U krijgt die opdracht. U bent dan nog in uw eentje.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Mijn vraag is: wat gebeurde er op dat gebied? Was u degene die voor het eerst handhavingsregie en intelligence ging vormgeven? Intelligence vat ik even samen als intelligente informatie bij elkaar zetten. Is dat intelligence?

De heer **Veringmeier**:

Min of meer. Er was – dat is vrijdag ook toegelicht door de heer Van der Vlist – heel veel uitvoering bij Toeslagen. In die uitvoering constateerde men gebreken. Die gebreken werden dan direct in M&O-beleid, in een onderzoek naar fraude, opgepakt. De echte handhaving van: wat gaat er nu daadwerkelijk mis, waardoor komen die fouten er uiteindelijk, wat moeten we daaraan doen ... Al die stappen – dat zijn dus de stappen rondom handhaving die ik net heb uitgelegd – werden op dat moment niet genomen. Het was dus óf we zitten in de uitvoering óf we zitten direct in een vooronderzoek naar fraude. Dat was het M&O-beleid. Die leemte was er inderdaad. Die heeft het mt uiteindelijk gevraagd in te vullen. Daar heb ik vorm aan gegeven met de mensen.

De heer **Azarkan**:

Dus als ik u goed hoor, zegt u dat er een stukje operationele uitvoering was dat de controllers et cetera deden, zodat de toeslagen verder konden. En verderop zat een club die aan de slag ging met signalen van misbruik en onrechtmatig gebruik.

De heer **Veringmeier**:

Oneigenlijk gebruik.

De heer **Azarkan**:

Oneigenlijk gebruik. En daar moest iets tussenkomen.

De heer **Veringmeier**:

Daar moest iets tussenkomen, ja. Zonder handhaving past het niet, zeg maar.

De heer **Azarkan**:

Ja, ja. We gaan het vandaag nog een paar keer met elkaar herhalen. Wat is nou intelligence? Wat is dat?

De heer **Veringmeier**:

Als je dat op Google intikt, krijg je diverse definities. Wat wij er in ieder geval onder verstaan, is dat je de informatie die er is over toeslaggerechtigden, over de wetgeving en in de databestanden, bij elkaar legt en dan uiteindelijk kijkt wat er daadwerkelijk aan de hand is en welke interventie, dus welke behandeling, passend is voor een bepaalde situatie.

De heer **Azarkan**:

De commissie heeft vorige week mevrouw Van de Bospoort verhoord, waarbij ook de handhavingsvisie van de Dienst Toeslagen kort aan de orde is gekomen. In dit document staat in welke richting het handhavingsbeleid van de dienst zich moet ontwikkelen. Wat was het doel van het handhavingsbeleid van de Dienst Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Ik zal proberen het even kort samen te vatten. Het handhavingsbeleid ging eigenlijk uit van een blik op de burger. Er staan ook twee definities in van hoe wij naar burgers kijken. Burgers of toeslaggerechtigden zijn in principe bereid om het goed te doen, maar moeten ook in staat worden gesteld om het goed te doen. Het handhavingsbeleid is vooral gericht op dat laatste, om burgers in staat te stellen om het goed te doen. Wat wij uiteindelijk wilden bereiken in het handhavingsbeleid van 2012 tot 2015, was om het stapsgewijs makkelijker te maken voor de burger, om veel meer derdeninformatie te gebruiken, niet in het toezicht, maar juist bij de aanvraag, zodat burgers ook daadwerkelijk aan hun verplichtingen kunnen voldoen en er zo uiteindelijk minder fouten ontstaan en er uiteindelijk minder correcties en terugvorderingen nodig zijn.

De heer **Azarkan**:

En als u het in twee zinnen zou kunnen samenvatten, wat is dan het doel van het handhavingsbeleid?

De heer **Veringmeier**:

Uiteindelijk compliancebevordering.

De heer **Azarkan**:

Ja, dus bevorderen dat burgers uit zichzelf de regels naleven en de juiste dingen aanvragen bij de Belastingdienst.

De heer **Veringmeier**:

Daar wordt één ding bij vergeten, namelijk dat burgers uit zichzelf in staat zijn om de regels na te leven. De burgers waren, toen ik kwam, niet in staat om de regels na te leven.

De heer **Azarkan**:

Waaruit bleek dat burgers dat niet konden?

De heer **Veringmeier**:

Uit de gigantische hoeveelheid fouten die gemaakt werden. Die fouten werden gelijk gepercipieerd als misbruik en oneigenlijk gebruik en leidden uiteindelijk tot een verkeerde perceptie.

De heer **Azarkan**:

Ja. En wat had dat voor gevolgen?

De heer **Veringmeier**:

Hoge terugvorderingen bij burgers.

De heer **Azarkan**:

Dus u zegt dat burgers helemaal niet goed in staat waren om in dat complexe systeem de goede dingen aan te vragen. Dat werd gezien als fouten. Dat werd gezien als eh ... Hoe moet ik dat definiëren? En vervolgens werd het teruggevorderd.

De heer **Veringmeier**:

Dat was de situatie die ik aantrof. Op het moment dat er een fout is, is dat niet rechtmatig, dus wordt een terugvordering opgelegd. Die terugvordering komt ten laste van een burger. Maar interessant is om uit te zoeken hoe die terugvordering komt. Welke maatregelen kunnen we uiteindelijk nemen om te voorkomen dat die terugvordering plaatsvindt? Dan is handhaving een prima instrument. Vanuit handhaving ga je eerst met die intelligencefunctie kijken wat er daadwerkelijk is gebeurd, waarom die fouten zijn gemaakt waardoor die terugvorderingen zijn ontstaan. Daarna werd er door mijn team gekeken welke interventies dan passend waren. Dat zijn veelal interventies in de dienstverlening of in de wetgeving of om ervoor te zorgen dat derdeninformatie die niet beschikbaar is bij de burger, wel beschikbaar komt bij de burger. Dat zijn manieren om te proberen fouten te voorkomen.

De heer **Azarkan**:

Hoe heeft dat handhavingsbeleid zich door de jaren heen ontwikkeld, van 2011 tot 2018?

De heer **Veringmeier**:

Het beleid stond, alleen de uitvoering van dat beleid is meestal niet in een week tijd gefikst. Daar hebben wij vier jaar voor uitgetrokken, om per jaar een stap te zetten naar waar we naartoe wilden. Dat was dat de handhaving zo veel mogelijk in de actualiteit, in de aanvraagfase, plaats kon vinden. Dat

hebben we stapsgewijs geprobeerd te realiseren. Ik denk dat we er ook voor een fors deel in geslaagd zijn om dat te realiseren.

De heer **Azarkan**:

Kunt u aangeven welke stappen daarbij ... Kent u die nog uit uw hoofd? Welke stappen zijn er toen gezet?

De heer **Veringmeier**:

Dat heb ik opgeschreven. Als u mij toestaat om die even op te zoeken.

De heer **Azarkan**:

Zeker, gaat uw gang.

De heer **Veringmeier**:

Ik wil het niet voorlezen, maar ik wil het wel graag goed verklaren aan u. In 2012 lag de focus vooral op het in control komen van de handhaving, dus: waar hebben we mee te maken, wat is de doelgroep, wat is het wettelijk kader, hoe werkt dat uiteindelijk? 2013 was het jaar waarin we het toezicht in de actualiteit wilden gaan realiseren. In plaats van de gegevens en de intelligence te gebruiken op het moment dat de aanvraag al gedaan was en de uitbetalingen liepen, wilden we dat dus zo veel mogelijk naar de voorkant toe schuiven. Onder andere is toen ook het risicoclassificatiemodel ontwikkeld. Daar komt u vast nog op.

De heer **Azarkan**:

Zeker.

De heer **Veringmeier**:

2014: zo veel mogelijk digitaal toezicht inrichten. In 2015 is dat actuele digitale toezicht zo veel mogelijk opgestart. Dit soort stappen hebben we met elkaar geprobeerd te zetten. Dat was ook het handhavingsbeleid zoals we dat toen met elkaar hebben vormgegeven.

De heer **Azarkan**:

Welke plek had fraudebestrijding in dat handhavingsbeleid?

De heer **Veringmeier**:

Ik probeer dat altijd duidelijk te maken aan de hand van de handhavingspiramide. Die piramide heb ik niet van mezelf, maar die komt uit de wetenschap, van Braithwaite. Dat is een systematiek van denken die start bij de uitvoering van wet- en regelgeving. Nogmaals, het zou helpen als de

wet- en regelgeving duidelijk en eenvoudig is voor de uitvoering en de burger. Daarboven, dus in een piramidevorm, zitten dienstverlening, toezicht en fraudebestrijding. Dat betekent ook dat de fraudebestrijding het ultimatum remedium is. Je probeert zo veel mogelijk problemen op te lossen door dienstverlening of toezicht toe te passen. Pas in de laatste fase komt fraudebestrijding aan de orde.

De heer **Azarkan**:

Ja. Die piramide licht u heel goed toe. Waar in die piramide zit handhavingsbeleid? Waar zit dat dan? Waar in die piramide moet ik dat plaatsen?

De heer **Veringmeier**:

Handhavingsbeleid is eigenlijk de vormgeving van hoe je met elkaar gaat handhaven. De beschrijving van wat wij doen in de uitvoering, in de dienstverlening, in het toezicht en in de fraudebestrijding is bij elkaar handhavingsbeleid.

De heer **Azarkan**:

En is er dan nog een relatie met fraude?

De heer **Veringmeier**:

Er is wel een relatie met fraude, omdat fraudebestrijding een onderdeel is van het handhavingsbeleid. Maar het is niet het primaire onderdeel van het handhavingsbeleid. Ik snap dat het ingewikkeld is. Ik loop weleens met mijn vrouw in de stad. In de ene stad lopen er mensen in de straat en staat er op hun shirt "handhaving", en in de andere stad kom ik deze mensen tegen en staat er "toezicht" op hun rug. Dat is volgens mij precies waar het altijd een beetje wankel wordt. Wat is nou precies handhaving en wat is precies toezicht? Dan houd ik me maar vast aan de wetenschappelijke definities die uiteindelijk door Braithwaite zijn beschreven. Daarin is handhaving eigenlijk het grote geheel, en binnen de handhaving kan je verschillende methodieken kiezen om toe te passen.

De heer **Azarkan**:

Ja, ja. Hm. U was een van de auteurs van de handhavingsvisie voor de jaren 2012 tot 2015. U beschreef de stappen die daarin staan. In deze visie staat dat de Dienst Toeslagen het toezicht eerder wilde inzetten, meer wilde leunen op gegevens van derden en dat de administratieve lasten voor burgers teruggebracht moesten worden. Wat voor gegevens van derden werden door Toeslagen voor handhaving gebruikt?

De heer **Veringmeier**:

Bijvoorbeeld de gegevens over de zorgverzekering van mensen, gegevens over de betaalde huur, die we van de huurcorporaties en de verhuurders kregen, gegevens over de inkomens, die we uit de Basisregistratie Inkomens kregen, gegevens over de kinderopvangtoeslag, die we van sommige kinderopvangcentra kregen. Dat zijn gegevens die we gebruikten voor ons toezicht. Maar het leek ons aantrekkelijker om die gegevens te gebruiken bij de aanvraag.

De heer **Azarkan**:

Ja. Ik gaf in mijn vraag aan: door derden. Nu geeft u aan: inkomstengegevens van burgers. Valt dat onder derden?

De heer **Veringmeier**:

Bij Toeslagen was dat derden. Wij werkten vanuit de Awir, de Belastingdienst vanuit de AWR. Iedereen die buiten het domein van Toeslagen werkte, was voor ons een derde.

De heer **Azarkan**:

Nog meer voorbeelden? U gaf aan: gegevens over de betaling van huur, over de betaling van zorg of zorgverzekeringen. Waren er andere belangrijke derden?

De heer **Veringmeier**:

Er zijn een aantal basisadministraties die relevant zijn voor het toezicht op toeslagen. Dat is bijvoorbeeld de Basisregistratie Gebouwen.

De heer **Azarkan**:

Waar kwam dat vandaan?

De heer **Veringmeier**:

Ik denk dat die in die tijd werd bijgehouden door Binnenlandse Zaken.

De heer **Azarkan**:

Als opvolger van VROM.

De heer **Veringmeier**:

Ja. In de Basisadministratie Gebouwen is bijvoorbeeld opgenomen hoeveel vierkante meters er bij een bepaald gebouw horen. Dat zijn interessante criteria als het gaat om het toetsen van de huurtoeslag.

De heer **Azarkan**:

Waar werden die gegevens opgeslagen?

De heer **Veringmeier**:

U bedoelt waar die fysiek zijn opgeslagen?

De heer **Azarkan**:

Eh ... Ja. U krijgt gegevens van derden. Die gaat u in een of andere vorm verwerken. Dan worden ze opgeslagen. Staan ze ergens op een harde schijf of ergens anders?

De heer **Veringmeier**:

De Belastingdienst is ingericht met een aantal directies. Een aantal directies werkt als een soort serviceorganisatie. Er is ook één serviceorganisatie met onze collega's van ICT, die de mainframes beheren in Apeldoorn. Daar staan ook de gegevens voor Toeslagen opgeslagen.

De heer **Azarkan**:

Dus die werden opgeslagen ten behoeve van de verwerking. Die werden opgeslagen in Apeldoorn, waar de ICT-organisatie zit. Die waren dan toegankelijk voor uw organisatie, voor Toeslagen.

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Azarkan**:

Wat was eigenlijk de wettelijke grondslag voor het gebruik en de opslag van deze gegevens van derden?

De heer **Veringmeier**:

Dé wettelijke grondslag is er niet. Er zijn verschillende wettelijke grondslagen, omdat wij werkten met verschillende wet- en regelgeving. We werkten met de Awir als overkoepelende wet. Vervolgens waren er de Wet op de huurtoeslag, de Wko en de Wet op de zorgtoeslag. Er zijn verschillende grondslagen om uiteindelijk over die gegevens te kunnen beschikken.

De heer **Azarkan**:

Maar staat in de wetten die u net opnoemt, dat dat gedeeld kan worden met Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Wat bedoelt u met "dat"? Heeft u een specifiek voorbeeld in uw hoofd?

De heer **Azarkan**:

Nee, nee, zeker niet. Ik zou bijna niet durven. Als ik u vraag naar een wettelijke grondslag voor het delen van informatie, dan haalt u de wetten en de wetsartikelen aan. Maar ik bedoel: wat is de basis voor het gebruiken van de informatie van derden bij Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Dan wil ik even kijken in mijn aantekeningen, als u mij toestaat. Dat heb ik namelijk ergens opgeschreven.

De heer **Azarkan**:

Zeker, gaat uw gang.

De heer **Veringmeier**:

Excuus. De informatieplicht ligt in de Awir in artikel 18 en artikel 38, waarin staat dat ook derden informatie dienen te verstrekken over de hoogte van toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Ja. Daarin staat dat u informatie kunt opvragen bij partijen die informatie hebben die relevant is voor de hoogte van de toeslag et cetera. Dat is wat u zegt?

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Helder. In de handhavingsvisie staat ook dat de Dienst Toeslagen burgers die fouten maken, wil helpen en hen niet meteen duurzaam als fraudeur wil bestempelen. De meeste burgers willen het goed doen en houden zich aan de wet. Toch staat verderop dat het voortaan minder vanzelfsprekend zal zijn dat de Dienst Toeslagen zijn klanten vertrouwt. Waarom werd het minder vanzelfsprekend dat de Dienst Toeslagen zijn klanten vertrouwde?

De heer **Veringmeier**:

Staat dat zo in de handhavingsvisie?

De heer **Azarkan**:

Ik citeer: "De meeste burgers willen het goed doen en houden zich aan de wet." Toch staat er verderop dat het minder vanzelfsprekend zal zijn dat de Dienst Toeslagen zijn klanten vertrouwt. Het komt u niet helemaal bekend voor?

De heer **Veringmeier**:

Deze parafrase komt mij niet direct bekend voor. Dat weet ik niet. De realiteit is dat wij met de handhavingsvisie ... Hoe wij dat voor ons zagen, was dat je de burger de behandeling geeft die hij verdient. Dat is hier al eerder aan de orde gekomen. Dat betekent dat in de fase voordat wij met handhavingsregie startten, eigenlijk iedereen die een aanvraag indiende die aanvraag ook gehonoreerd kreeg en er pas achteraf in de vorm van toezicht naar werd gekeken. Wij wilden dat toezicht verplaatsen naar de voorkant. Dan kan het dus ook voorkomen dat aan de voorkant, voordat er überhaupt sprake is van het toekennen van een toeslag, al een nee wordt afgegeven. Dat is, denk ik, wat er met deze zin bedoeld is. Overigens kan ik me niet helemaal voor de geest halen dat deze zin er letterlijk in staat.

De heer **Azarkan**:

Uw geheugen is uitstekend. Het staat er niet letterlijk in. Het is een soort samenvatting die wij gemaakt hebben. Maar er staat ...

De heer **Veringmeier**:

Het is dan wel goed om aan te geven dat het een samenvatting is die u gemaakt heeft en dat dat niet mijn letterlijke tekst is.

De heer **Azarkan**:

Dan is het goed dat we dat hierbij samen hebben vastgesteld. Ik zal oplezen wat er letterlijk staat. Er staat: "Onbekende klanten of onbetrouwbare aanvragen leiden niet zonder meer tot een betaling, maar worden eerst onderzocht of zelfs niet in behandeling genomen."

De heer **Veringmeier**:

Dat is volgens mij precies wat ik net uitlegde.

De heer **Azarkan**:

Precies. Dan hebben we dat vastgesteld. Mijn vraag was waarom dat belangrijk was.

De heer **Veringmeier**:

Dat was belangrijk, omdat in de jaren daarvoor, 2005-2011, eigenlijk iedereen die een aanvraag deed, die aanvraag ook gehonoreerd zag. Dat leidde uiteindelijk ook tot een voorlopige en definitieve betaling. Het toezicht vond dan pas achteraf plaats. Als je schade voor de Staat maar ook voor de burgers wil voorkomen, is het verstandiger om dat soort toezicht aan de voorkant te doen. Dan kan het vóórkomen dat aan de voorkant geconstateerd wordt dat er geen recht is op een toeslag. Dat is, denk ik, te prefereren boven dat veel later doen, op het moment dat het kwaad, de onjuiste uitbetaling, al is geschied.

De heer **Azarkan**:

Welke cijfers of data lagen ten grondslag aan deze verandering?

De heer **Veringmeier**:

Cijfers of data ... U zoekt naar cijfers. Toen ik bij Toeslagen binnenkwam, was er veel bekend over mogelijk misbruik van toeslagen. Ik denk dat het goed is om aan te geven dat ik een zienswijze heb ingediend. In die zienswijze heb ik het ook toegelicht. In de periode 2005-2011 is er heel veel gebeurd op het gebied van Toeslagen. Dat is ook te vinden in de stukken die destijds met de POK gewisseld zijn. Uit die stukken bleek heel duidelijk dat er toch heel veel fraude was met gastouderbureaus. Uit de stukken bleek ook heel duidelijk dat die fraude uiteindelijk werd afgewenteld op de toeslaggebruikers, de toeslagaanvragers. Dat is nou juist iets wat wij wilden voorkomen met handhavingsregie, door te kijken wat er in een bepaald geval aan de hand was en welke maatregelen we met elkaar zouden kunnen nemen. Dan zou het uiteindelijk voor burgers niet meer zo moeten zijn dat al het misbruik dat door anderen wordt gepleegd, op de schouders van burgers neerkomt. Die situatie trof ik aan. Zijn er cijfers? Nee. Maar in die tijd zijn er zo veel krantenartikelen, debatten in de Kamer en Kamerbrieven geweest dat het wel duidelijk was dat hier een groot probleem speelde.

De heer **Azarkan**:

Lagen er wel cijfers over de naleving, over welke burgers uit zichzelf de goede dingen aanleverden?

De heer **Veringmeier**:

Die cijfers worden altijd gepubliceerd in de monitor die wij uiteindelijk doen. Ik heb eerlijk gezegd niet de cijfers paraat van 2010, 2011 die de Fiscale Monitor opbracht. Ik weet eerlijk gezegd ook niet of de Fiscale Monitor toen al gegevens van toeslaggerechtigden bevatte. Dus dat weet ik niet.

De heer **Azarkan**:

U zegt dat er in die tijd heel veel signalen van misbruik waren. Toch even, is misbruik nou hetzelfde als fraude? Is dat ongeveer hetzelfde?

De heer **Veringmeier**:

Nee. Nee.

De heer **Azarkan**:

Wat is het verschil daartussen?

De heer **Veringmeier**:

Op het moment dat er sprake is van fraude, moeten mensen bewust een overtreding hebben gemaakt met het oogmerk om zichzelf te verrijken.

De heer **Azarkan**:

Ja. En bij misbruik kan het soms zonder dat oogmerk zijn? Mensen maken misbruik van een regeling zonder dat ze dat oogmerk hebben.

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Azarkan**:

Oké. Nou blijkt uit onze informatie dat het directoraat-generaal Belastingdienst begin 2012 aan de Dienst Toeslagen heeft gevraagd of de dienst meer opbrengsten kon opleveren door extra toezicht in te zetten. Hoe luidde het antwoord op deze vraag?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb het hier liggen. Het antwoord luidde dat wij dat niet konden.

De heer **Azarkan**:

Kunt u dat iets ... iets ... U zei: wij kunnen niet meer opbrengsten genereren door extra toezicht in te zetten.

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Azarkan**:

Kunt u dat uitleggen?

De heer **Veringmeier**:

Het toeslagenstelsel is uiteindelijk bedoeld om mensen te ondersteunen in hun inkomen. Daar kunnen wij niet op bezuinigen op het moment dat daar een winst genomen moet worden. Dan zal een politieke besluit moeten worden genomen om uiteindelijk de toeslag te verlagen. Iedereen die recht heeft op een toeslag, heeft recht op een toeslag. Wij waren dus niet bij machte om onze opbrengst te verhogen.

De heer **Azarkan**:

Wat vond u van die vraag? Wat vond u van dat verzoek?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet of ik iets van dat verzoek vond. Ik denk dat dat te billijken was in die tijd. Iedereen zocht naar opbrengsten op dat moment, dus ik kan me voorstellen dat dan ook zo'n brief naar de Dienst Toeslagen toe gaat, maar ik heb het nu uiteindelijk geadviseerd om niet aan te geven dat wij een extra opbrengst konden genereren. Dat past niet bij een bedrijf als Toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Naast de meerjarige handhavingsvisie heeft u met het team Handhavingsregie voor elk jaar een apart handhavingsplan met concrete plannen opgesteld. In het Handhavingsplan 2013 staat dat Toeslagen drie handhavingsinstrumenten onderscheidt: preventie, toezicht en repressie. Kunt u een voorbeeld geven van elk van deze drie instrumenten?

De heer **Veringmeier**:

Zeker. Preventie is dat wij in die tijd gestart zijn met het grootschalig alert maken van burgers op wijzigingen in hun leven.

De heer **Azarkan**:

Hoe deed u dat concreet?

De heer **Veringmeier**:

Ik kan een concreet voorbeeld noemen. Het schatten van het inkomen is heel erg ingewikkeld voor burgers. Een inkomen moet namelijk geschat worden naar de toekomst toe. Daar zitten vaak fouten in. We hadden op dat moment een actueel inkomensgegeven. Dat is uiteindelijk het gegeven dat uit de polisadministratie van UWV komt. Daar zitten de actuele inkomens in. Daar zit een time lag, een vertraging, van maar twee maanden in. Dat betekent dat wij in de loop van een jaar een vergelijking konden maken tussen het actuele inkomen – wat verdient een burger daadwerkelijk in de

maand juni bij wijze van spreken – en het opgegeven inkomen, het bij ons bekende inkomen, dat wij uiteindelijk nog hebben van het jaar daarvoor, vanuit de inkomstenbelasting. Als wij zagen dat daar een groot verschil in was, deden we in het verleden niets. Uiteindelijk werd de burger dan geconfronteerd met een terugvordering. Wij zijn toen bijvoorbeeld gestart om die informatie, die we in die tijd technisch niet konden bieden in de portal, aan de burger aan te bieden. Dus wij gingen brieven sturen naar burgers met de tekst: beste burger, uit onze administratie blijkt dat u mogelijk een inkomenswijziging door moet geven; wij verzoeken u die inkomenswijziging door te geven. Dat zijn ...

De heer **Azarkan**:

Ja, dat is een voorbeeld. En een voorbeeld van toezicht?

De heer **Veringmeier**:

Een voorbeeld van toezicht is dat ...

De heer **Azarkan**:

Nee, een voorbeeld, niet het voordeel.

De heer **Veringmeier**:

Een voorbeeld, ja. Ik kan twee voorbeelden van toezicht noemen. Ten eerste gingen wij ons geautomatiseerde toezicht verbeteren, juist door de elektronische toepassing van de vergelijking met gegevens uit derdenadministraties, zodat we versneld veel meer posten in het toezicht konden brengen zonder dat dat een extra last was voor de burger. Daarnaast hebben wij het administratieve toezicht toen vormgegeven, waarin we daadwerkelijk bundels, posten, naar de collega's brengen, die burgers uiteindelijk individueel gaan uitvragen.

De heer **Azarkan**:

En repressie, tot slot.

De heer **Veringmeier**:

Repressie. Als er in het specifieke administratieve toezicht aanwijzingen zijn om te komen tot onderzoek naar fraude, als er mogelijke aanwijzingen zijn van fraude, dan wordt het overgebracht naar het fraudeteam.

De heer **Azarkan**:

Was dat daarvoor niet?

De heer **Veringmeier**:

Daarvoor was dat niet in die periode, in 2012-2013. In 2013 hebben we met name de fraudeaanpak – hè, zo noemen we het toch – geprofessionaliseerd door de aanstelling van boete-fraudecoördinatoren, door de aanstelling van contactambtenaren en door de vormgeving van het overleg om te kijken hoe je posten die voldoen aan de richtlijnen, uiteindelijk naar FIOD en OM kan brengen. Voor die tijd was dat niet op deze manier gestructureerd.

De heer **Azarkan**:

Nou hoorden we de heer Van der Vlist zeggen dat er een jaar was – ik meen 2012-2013 – dat ze 3.800 vermoedens van fraude kregen. Bedoelt hij dan precies datgene wat wij net bespraken?

De heer **Veringmeier**:

In de richtlijnen staat een bedrag boven de €10.000. De betekent eigenlijk dat ...

De heer **Azarkan**:

Daar had hij het ook over.

De heer **Veringmeier**:

... iedere correctie van boven de €10.000 gemeld moet worden. De correcties zijn meestal niet het gevolg van fraude. Dat is vaak het gevolg van het feit dat mensen per ongeluk een fout maken, maar we moesten al die correcties boven de €10.000 wel melden in het overleg. Vervolgens werden ze daar besproken. Het merendeel daarvan werd teruggegeven aan de dienst om het uiteindelijk bestuursrechtelijk af te doen. Bestuursrechtelijk afdoen betekent meestal helemaal niets doen, omdat de burger uiteindelijk helemaal niks kan doen aan die correctie. Soms betekent dat het opleggen van een vergrijpboete. Een klein aantal gevallen wordt daadwerkelijk door de FIOD overgenomen en door het OM vervolgd.

De heer **Azarkan**:

Maar herkent u die 3.800? Is dat het aantal meldingen ...

De heer **Veringmeier**:

Dat zou zeker het aantal correcties boven de €10.000 ... Wij zijn op dat moment aan het melden gegaan, zoals dat ook bedoeld was in de richtlijnen. De hoeveelheid meldingen nam natuurlijk behoorlijk toe, want de hoeveelheid correcties, de hoeveelheid terugvorderingen boven de €10.000, was natuurlijk fors.

De heer **Azarkan**:

U gaf aan bij repressies: bij vermoedens van fraude gaven wij dat door voor onderzoek. Waren dit nou vermoedens van fraude?

De heer **Veringmeier**:

Nee. Ik probeer het nog een keer uit te leggen. Alle correcties boven de €10.000 moesten gemeld worden conform de richtlijnen die daarvoor zijn opgesteld. De oorzaak van die correctie was op dat moment niet relevant. Wij gaven dat natuurlijk aan. Wij gaven daar ook de oorzaak bij aan. Vandaar dat overleg. Die workload van 4.000 posten werd al gauw veel kleiner omdat wij die zaken weer terugnamen. Wij hadden aan onze verplichting voldaan door ze te melden in GEFIS, maar we namen ze gelijk terug om ze vervolgens bestuursrechtelijk af te doen. Het afdoen was dan meestal zonder een enkele boete. Dat is helemaal niet aan de orde in dit geval.

De heer **Azarkan**:

Tot slot op dit onderdeel, meneer Veringmeier. Nou zijn er burgers die dingen niet naleven omdat zij dingen niet weten of niet kunnen of niet willen. Maakte de Dienst Toeslagen ook een dergelijk onderscheid tussen burgers die bewust en onbewust fouten maakten bij hun toeslagaanvragen?

De heer **Veringmeier**:

Dat gebeurde juist in die sfeerovergang. Die werd vrijdag ook beschreven. Dat betekent dat het onderzoek, als onze medewerkers bij dat toezicht het vermoeden hadden dat er sprake was van opzet door een burger, werd overgedragen aan ons fraudeteam. Daar werd uiteindelijk gekeken of daadwerkelijk sprake was van de opzet die de toezichtmedewerker bevonden had. Als dat aan de orde was, werd er uiteindelijk een wat ze in technisch jargon "pre-weegdocument" noemen opgemaakt, waarin de bevindingen van het toezicht en de bevindingen van de boete-fraudecoördinator bij elkaar werden gebracht. Dat document werd dan uiteindelijk besproken in het driepartijenoverleg.

De heer **Azarkan**:

Wie neemt dan het besluit?

De heer **Veringmeier**:

Uiteindelijk nemen de drie partijen het besluit of een post vervolgenswaardig is of dat een post wordt teruggegeven aan de dienst. Dan moet de contactambtenaar toetsen of de dienst het behandelt zonder verder gevolg of

dat er mogelijk een administratieve boete wordt opgelegd in de vorm van een vergrijpboete.

De heer **Azarkan**:

Ik geef het woord aan de heer Slootweg.

De heer **Slootweg**:

Meneer Veringmeier, ik wil het nu graag met u hebben over het CAF-team. Handhavingsbeleid is breder dan fraude. Dat heeft u heel erg duidelijk gemaakt, maar volgens mij is CAF wel heel erg gericht op fraude. Daar wil ik het toch even met u over hebben. In de loop van 2013 werd op initiatief van de directeur van de Financiële Inlichtingen- en Opsporingsdienst het Combiteam Aanpak Facilitators opgericht. Dit team had als doel om expertise van de verschillende dienstonderdelen van de Belastingdienst op het gebied van georganiseerde fraude te bundelen en op die manier fraude te stoppen. Wanneer werd de Dienst Toeslagen op de hoogte gesteld van de plannen voor de oprichting van dit team?

De heer **Veringmeier**:

Dat was in de zomer van 2013.

De heer **Slootweg**:

De zomer van 2013. Wat vond u van het plan om een CAF-team op te richten?

De heer **Veringmeier**:

Wat ik daarvan vond? Aan de ene kant vond ik het verstandig dat daar aandacht voor was. Toch heb ik mijn mt geadviseerd om daar wat terughoudend in te zijn in de oprichting van het CAF-team. Dat was om drie redenen. De eerste reden is de problematiek die ook afgelopen vrijdag hier aan de orde is gekomen. De problematiek was dat de Dienst Toeslagen – laat ik het specifiek op de Toeslagen houden – een uitvoeringsorganisatie was die haar handhaving, vrijdag vaak "toezicht" genoemd, eigenlijk niet op orde had. Dat waren we in die tijd behoorlijk op orde aan het krijgen. Een deel van hetgeen gesignaleerd was, had uiteindelijk al voldoende aandacht. Daarnaast had ieder MKB-kantoor in die tijd twee collega's vrijgemaakt die voor Toeslagen bezoeken deden bij verhuurders, bij kindercentra, bij gastouderbureaus, bij gastouders. Dus uiteindelijk hadden we al min of meer een soort buitentoezicht.

Maar de belangwekkendste reden was uiteindelijk dat er in de eerste voorstellen ook doorzettingsmacht bij het CAF zou komen te liggen. Dat vonden wij erg onverstandig omdat het CAF uiteindelijk onder de verantwoordelijkheid van de algemeen directeur Belastingen opereerde, dus onder de verantwoordelijkheid van de inspecteur. En Toeslagen is de verantwoordelijkheid van de directeur Toeslagen. Het leek ons niet heel verstandig om de doorzettingsmacht naar een andere entiteit binnen de Belastingdienst te brengen.

De heer **Slootweg**:

Er zijn dus drie argumenten om daar terughoudend in te zijn. Dan is het altijd goed voor de commissie om even te weten wat er wordt bedoeld met "terughoudend".

De heer **Veringmeier**:

Wij waren er geen voorstander van om op deze manier een CAF-team in te richten. Het is prima om hier extra aandacht voor te hebben, maar niet door de doorzettingsmacht uiteindelijk over te dragen aan een ander deel van de Belastingdienst.

De heer **Slootweg**:

Dat was dus het zwaartepunt van ...

De heer **Veringmeier**:

Dat was het zwaarwegendste argument. Overigens heeft dat laatste ook nooit plaatsgevonden.

De heer **Slootweg**:

Dus die doorzettingsmacht is uiteindelijk nooit bij het CAF-team terechtgekomen.

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Slootweg**:

Het doel van het CAF-team was om georganiseerde fraude door facilitators, waarbij misbruik werd gemaakt van het systeem, te bestrijden. Kunt u eerst eens even uitleggen wat er met "facilitators" wordt bedoeld? Zijn dat mensen of zijn dat organisaties?

De heer **Veringmeier**:

Het kan beide zijn. Het kunnen mensen zijn. Het kunnen organisaties zijn. Het is in ieder geval een structuur waarin de identiteit van mensen wordt misbruikt of mensen worden misbruikt om uiteindelijk een voordeel te halen.

De heer **Slootweg**:

Vond u dat het CAF-team daarmee wat toevoegde aan de reeds bestaande mogelijkheden? Of zegt u eigenlijk dat die meerwaarde op basis van wat jullie al deden, gering of nihil was?

De heer **Veringmeier**:

Ik gaf net aan dat wij voor die tijd al afspraken hadden gemaakt met de directie MKB om mensen vrij te krijgen die uiteindelijk voor Toeslagen dit type onderzoek deden. Toen het CAF-team eenmaal was ingesteld, waren ook juist diezelfde mensen onderdeel van het CAF-team. De mensen die wij voor die tijd zelf aanstuurden, werden dus na die tijd, na de instelling van het CAF-team, feitelijk aangestuurd door het CAF.

De heer **Slootweg**:

Daar had u dus ook minder regie op?

De heer **Veringmeier**:

In zoverre minder regie dat de zaken die bij het CAF-team werden aangebracht, daar door ons, door de Dienst Toeslagen, werden aangebracht. Wat wij terugkregen van het CAF was eigenlijk een onderzoeksverslag. Eigenlijk was dat niet anders dan de situatie voor juni 2013. Alleen, toen stuurden wij de collega's van MKB aan, bijvoorbeeld in Emmen of ergens anders. Die gingen hun werk doen, deden dat toezicht, maakten daar een verslag van en gaven dat terug aan de Dienst Toeslagen.

De heer **Slootweg**:

Heeft u die drie bedenkingen kenbaar gemaakt bij de directeur Toeslagen, de heer Blankestijn?

De heer **Veringmeier**:

Zeker. Dat staat ook op schrift.

De heer **Slootweg**:

Wat is daar precies mee gedaan, behalve dat met die doorzettingmacht? Is er nog meer gedaan met uw bedenkingen op die drietal onderdelen?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet precies hoe de directeuren onder elkaar spreken. Ik weet alleen wat uiteindelijk de besluitvorming is geweest.

De heer **Slootweg**:

Dat was dat die doorzettingsmacht niet bij het CAF belandde.

De heer **Veringmeier**:

Uiteindelijk is besloten tot de instelling van een CAF-team. Feitelijk heeft die doorzettingsmacht nooit plaatsgevonden. Dus ik denk dat de aanbevelingen deels zijn opgevolgd. Er is wel een CAF-team ingesteld, maar de doorzettingsmacht is er nooit gekomen.

De heer **Slootweg**:

Daarmee was het belangrijkste bezwaar weggenomen ...

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Slootweg**:

... maar dat CAF-team kwam er wel, ondanks dat u daar geen voorstander van was.

De heer **Veringmeier**:

Ik was geen voorstander omdat het wat ons betreft niet veel veranderde aan de situatie voor die tijd.

De heer **Slootweg**:

Wat kon het CAF-team in de manier waarop het was vormgegeven, bereiken wat de Dienst Toeslagen voorheen, eventueel in samenwerking met toezichtteams van andere dienstonderdelen, niet kon?

De heer **Veringmeier**:

Dat is achteraf. Dat weet ik niet. Ik denk dat voor de meeste onderzoeken die uiteindelijk door het CAF zijn uitgevoerd op verzoek van Toeslagen, geldt dat diezelfde onderzoeken zonder CAF ook zouden zijn uitgevoerd maar dan door de mensen die toen gelieerd waren aan Toeslagen. Maar dat is koffiedik kijken.

De heer **Slootweg**:

De heer Azarkan gaat met dit verhoor verder.

De heer **Azarkan**:

Meneer Veringmeier, het CAF-team is in de zomer van 2013 van start gegaan en behandelde tevens toeslagzaken. Dit kon bijvoorbeeld betekenen dat het CAF-team toezichtacties uitvoerde bij gastouderbureaus of kinderdagverblijven. Wie gaf de opdracht tot dit soort toezichtacties?

De heer **Veringmeier**:

U noemt het woord "toezichtacties". Wij, de Dienst Toeslagen, gaven uiteindelijk de opdracht aan het CAF om bepaald onderzoek te doen.

De heer **Azarkan**:

Ik zeg dat het een toezichtactie was. Hoe zou u het definiëren?

De heer **Veringmeier**:

Wij geven uiteindelijk de opdracht om een bepaald onderzoek te doen. Het CAF heeft zo'n onderzoek vertaald in een activiteit, een actie of een analyse. Dat is hoe het CAF dat heeft uitgevoerd. Maar de opdrachten voor deze werkzaamheden en onderzoeken kwamen altijd bij de Dienst Toeslagen vandaan.

De heer **Azarkan**:

Kunt u een voorbeeld geven van zo'n opdracht? Wat gaf u dan precies aan het CAF aan?

De heer **Veringmeier**:

Als wij bijvoorbeeld signalen hadden gekregen van onze medewerkers, van toeslaggerechtigden of van de GGD dat het bij een aantal gastouderbureaus niet goed was, dat er geen opvang plaatsvond of iets dergelijks, dan was dat het moment om daadwerkelijk eens achter de deur te gaan kijken om te zien hoe de administratie eruitzag. Dan kwam het voor, in ieder geval voordat het CAF er was, dat onze mensen daarnaartoe gingen en helemaal geen kinderen aantreffen of dat het onkruid voor de deur al een halve meter hoog was. Dat zijn de situaties die wij uiteindelijk ... Op het moment dat dat soort signalen binnenkomen ...

De heer **Azarkan**:

Als ik het goed heb, meneer Veringmeier, dan zegt u dit. Jullie hadden signalen. Die werden dan eventjes in een dossier op papier gezet. Dat werd dan overgezet naar het CAF en het CAF bepaalde zelf welke toezichtacties het vervolgens deed.

De heer **Veringmeier**:
Zeker.

De heer **Azarkan**:
Werd het managementteam van de Dienst Toeslagen actief geïnformeerd over het verloop van de onderzoeken van het CAF-team?

De heer **Veringmeier**:
Jawel. Mevrouw Bloemen – u heeft net haar naam genoemd – was als mt-lid verantwoordelijk voor dé handhaving binnen Toeslagen. Ze was dus ook verantwoordelijk voor de zaken die wij in onderzoek aan het CAF gaven.

De heer **Azarkan**:
Ja, u gaf ze in onderzoek, zij bepaalden welke acties er nodig waren en daarna werd het teruggekoppeld, in ieder geval aan mevrouw Bloemen.

De heer **Veringmeier**:
En er was ook periodiek overleg tussen de teamleider van het CAF en mevrouw Bloemen. Daar zat ik ook regelmatig bij.

De heer **Azarkan**:
Zaten daar nog meer mensen bij, behalve u, mevrouw Bloemen en de teamleider van het CAF?

De heer **Veringmeier**:
Later ook de contactambtenaar die in de loop van 2013 is aangesteld.

De heer **Azarkan**:
Wat is een contactambtenaar?

De heer **Veringmeier**:
Een contactambtenaar is een formele functie binnen de Belastingdienst. De contactambtenaar is bevoegd om namens de dienst het woord te voeren in het tripartiete overleg, het driepartijenoverleg tussen Openbaar Ministerie, de FIOD en in dit geval de Dienst Toeslagen.

De heer **Azarkan**:
Waar viel die contactambtenaar onder?

De heer **Veringmeier**:
Die contactambtenaar viel onder mijn team.

De heer **Azarkan**:

Onder uw team. Ah. Welke resultaten en gegevens kreeg de Dienst Toeslagen teruggekoppeld na onderzoek?

De heer **Veringmeier**:

Een onderzoeksverslag.

De heer **Azarkan**:

Ja, dat is een product, maar wat stond daarin?

De heer **Veringmeier**:

De bevindingen van het bezoek of de bevindingen in de administratie.

De heer **Azarkan**:

Kunt u daar eens een voorbeeld van geven?

De heer **Veringmeier**:

Een voorbeeld? Er zijn heel veel voorbeelden van die verslagen te vinden op verschillende sites. Ik noemde net het voorbeeld dat een administratie wordt aangetroffen waar totaal geen overeenkomsten in zitten, waar geen contracten in zijn aangetroffen. Of men komt bij een gastouder – want het gaat niet alleen om gastouderbureaus maar ook om gastouders; die hebben ook een informatieplicht – waar geen plek is om überhaupt kinderen op te vangen. Dat soort signalen kregen we dan binnen.

De heer **Azarkan**:

Dus dan las u in de terugkoppeling, of werd er besproken: we zijn naar aanleiding van het signaal dat we gekregen hebben van Toeslagen wat acties gaan doen. U gaf aan: het gras staat daar een meter hoog en we hebben geen kinderen aangetroffen. Wat deed de Dienst Toeslagen dan met die informatie?

De heer **Veringmeier**:

We hebben uiteindelijk een overleg ingericht. Dat noemden we, misschien niet heel creatief, "het tweewekelijkse overleg". In dat overleg werden de bevindingen van het CAF teruggekoppeld. Onder regie van de teamleider van het fraudeteam, mij en de contactambtenaar, is uiteindelijk besloten welke activiteiten we binnen Toeslagen gingen uitvoeren naar aanleiding van de bevindingen van het CAF. Die activiteiten konden heel verschillend zijn, afhankelijk van de bevindingen. Het kon zijn: er gebeurt helemaal niks en de post blijft gewoon bij het reguliere toezicht. Het kon uiteindelijk zijn: we

gaan alle cliënten uitvragen van een gastouder, een gastouderbureau, een kindercentrum of een verhuurder. Dat betekent dat iedere klant uiteindelijk wordt uitgevraagd en op dezelfde manier wordt behandeld. In een incidenteel geval waren de signalen dusdanig dat het gelijk werd overgenomen door het fraudeteam, omdat er dan een vermoeden was van fraude. Dan werd het uiteindelijk via die lijn opgelijnd.

De heer **Azarkan**:

Neem een voorbeeld van een facilitator; zeg maar even een gastouderbureau. Wat kon het CAF-team doen om vast te stellen wat er moest gebeuren met de signalen? Wat zijn toezichtacties vanuit het CAF-team ten aanzien van een gastouderbureau, dus niet een kinderopvang, maar een gastouderbureau?

De heer **Veringmeier**:

Wat wij de collega's van het CAF vroegen, was om een derdenbezoek af te leggen om te kijken hoe de administratie van een gastouderbureau eruitzag.

De heer **Azarkan**:

En het derdenbezoek is dan naar het gastouderbureau gaan?

De heer **Veringmeier**:

Of de gastouder, want vaak ... Het is best wel ingewikkeld om aan te geven wat de relatie is tussen een gastouder, een gastouderbureau en de vraagouder. Een gastouder, dus iemand die aanbiedt om voor kinderen te zorgen, kan staan ingeschreven bij meerdere gastouderbureaus. Dat betekent dat, op het moment dat de gastouder de regels overtreedt, zo'n gastouder cliënt kan zijn, of bemiddeld kan worden – zo moet ik het eigenlijk zeggen – door meerdere gastouderbureaus.

De heer **Azarkan**:

Met uw goedvinden, meneer Veringmeier, wil ik even terug naar ... Even ten aanzien van een gastouderbureau. U signaleert een aantal onvolkomenheden, wellicht een aantal vermoedens van fraude. U gaat naar het CAF-team. Het CAF-team gaat een aantal acties doen. En dan zei u: een van de acties was de administratie.

De heer **Veringmeier**:

Bijvoorbeeld kijken naar de ...

De heer **Azarkan**:

Waren er nog andere acties die konden gebeuren?

De heer **Veringmeier**:

Dat is eigenlijk de enige actie die wij kunnen doen, om op grond van artikel 38 te kijken of die administratie er is. Overigens ...

De heer **Azarkan**:

Eigenlijk zegt u: de enige actie die wij ten aanzien van een gastouderbureau konden doen bij vermoedens van misbruik en fraudesignalen, is aan CAF doorgeven "check de administratie en kijk wat daarin staat".

De heer **Veringmeier**:

Wat het CAF uiteindelijk aan interventies deed, was aan het CAF. Het is gebruikelijk om in de administratie te kijken of de gegevens die wij nodig hebben om een toeslag te berekenen, in de administratie zitten. Het bijzondere in de situatie rondom het toezicht op de administratie, is dat dat toezicht niet bij ons is neergelegd. Toezicht houden op de juiste administratie van een gastouderbureau of een kindercentrum is de verantwoordelijkheid van de gemeente, en de gemeente laat dat toezicht uitvoeren door de GGD.

De heer **Azarkan**:

Dat is helder.

De heer **Veringmeier**:

Wij hebben dus geen enkele mogelijkheid om op te treden op het moment dat wij in zo'n administratie zouden zien: hé, hier kloppen zaken niet. Het enige wat wij dan konden doen is ... Uiteindelijk is de burger dan verantwoordelijk. Dat is hier ook meerdere keren aan de orde gekomen. Dat betekent dat we dan de burger uitvragen van: uw kindercentrum, uw gastouderbureau, heeft de gegevens niet in de administratie, dus wij vragen de gegevens aan u. Als de bewuste ouder die gegevens dan niet had, waren de consequenties dat er onrechtmatig een toeslag werd genoten.

De heer **Azarkan**:

Op dit punt had het CAF-team dus wel een toegevoegde waarde.

De heer **Veringmeier**:

Het CAF-team had een toegevoegde waarde als het gaat om het toetsen van die administratie, maar voordien deden de collega's van MKB dat voor ons.

De heer **Azarkan**:

Helder. Had het CAF-team op enige wijze invloed op de beslissingen die de Dienst Toeslagen nam over aanvragen van ouders?

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Azarkan**:

Had het CAF-team invloed op besluiten over terugvordering van toeslagen of het opleggen van boetes?

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Azarkan**:

Dan geef ik het woord aan de heer Slootweg.

De heer **Slootweg**:

Meneer Veringmeier, ik wil het nu met u hebben over de Fraude Signalering Voorziening, FSV, en het Risico Analyse Model, RAM. De afgelopen jaren is informatie bekend geworden over de zogeheten lokaal ontwikkelde applicaties van de Belastingdienst, waaronder de Fraude Signalering Voorziening en het Risico Analyse Model. De Dienst Toeslagen heeft gebruikgemaakt van beide applicaties. Ik wil beginnen met de FSV. Inmiddels is geoordeeld dat het gebruik van FSV strijdig was met privacybeginselen en een zwartelijsteffect had. Toeslagaanvragers die in FSV stonden, konden onder verscherpt toezicht worden geplaatst, wat betekende dat hun aanvragen handmatig werden beoordeeld. Door de manier waarop dit gebeurde, onder meer door het excessief opvragen van bewijs, het kwijtraken van bewijsstukken en de alles-of-nietsbenadering, zijn zij ernstig gedupeerd geraakt. Gemiddeld stonden mensen bijna vijf jaar op deze zwarte lijst. In hoeverre zijn bij de Dienst Toeslagen vragen rond gegevensbescherming, privacybescherming en antidiscrimatiebeginselen meegewogen bij het besluit om de Fraude Signalering Voorziening te gebruiken?

De heer **Veringmeier**:

Dat weet ik niet. Ik weet dat het invoeren van de FSV uiteindelijk een managementbesluit is geweest. FSV is ook binnen de dienst breed gebruikt, dus over verschillende directies heen. Het was dus ook niet een besluit dat

alleen genomen werd door het mt van Toeslagen. De afwegingen van de mt's destijds ken ik niet.

De heer **Slootweg**:

Die kent u niet. Wat was de manier waarop er vanuit uw team informatie werd ingevoerd in de FSV?

De heer **Veringmeier**:

We hebben toen besloten om FSV beperkt te laten gebruiken. Dat betekent dus dat signalen alleen in FSV gezet konden worden door collega's in het fraudeteam. Zij hadden een signaal, wogen dat signaal, en besloten uiteindelijk of dat signaal in FSV gebruikt moest gaan worden. Er is uiteindelijk ook een rapport over geschreven door PwC. Ik meen, uit mijn hoofd, dat er in de toeslagtijd 9.084 signalen in FSV terecht zijn gekomen.

De heer **Slootweg**:

En die waren dus ook deels door uw team ingevoerd.

De heer **Veringmeier**:

Niet door mijn team, maar juist door het fraudeteam. Zij onderzoeken de signalen. Op het moment dat zij tot de conclusie komen dat een signaal een renseigneringwaardig is ... De term "FSV" leek toen misschien een hele handige term, maar achteraf gezien is het helemaal geen handige term, want voor mij is FSV een renseigneringssysteem, waarin je renseignementen opneemt. Er zijn meldingen gedaan. Die meldingen werden bij Toeslagen getoetst in het fraudeteam. Op het moment dat die een renseignering waardig was, werd die uiteindelijk ook in FSV geplaatst.

De heer **Slootweg**:

Nou is het woordje "renseignering" iets wat ik zelf niet dagelijks gebruik. Zou u dat nog even wat ...

De heer **Veringmeier**:

Dat is een aandachtsvestiging.

De heer **Slootweg**:

Een aandachtsvestiging, oké. De commissie wil ...

De heer **Veringmeier**:

Mag ik nog iets toelichten rondom FSV?

De heer **Slootweg**:

Ja, zeker, zeker.

De heer **Veringmeier**:

In het begin van hetgeen u voorlas, leek het erop dat FSV een aanleiding was voor strengere controle. Ik denk dat het goed is om te vermelden dat FSV bij Toeslagen niet gebruikt is voor selectie in het risicoclassificatiemodel en ook niet gebruikt is bij selectie in andere zaken. Dat is ook wat PwC uiteindelijk bevonden heeft. Dat betekent dat de aandachtsvestiging en FSV wel gebruikt konden worden door mensen bij toezicht. Dus op het moment dat iemand bij toezicht een casus op zijn bureau heeft en denkt "hé, even kijken of er voor deze casus een aandachtsvestiging is in FSV", dan kon dat gebeuren en kon een collega daar ook in kijken en op basis daarvan misschien wel tot een ander inzicht komen. Maar FSV werd bij Toeslagen niet gebruikt voor selectie.

De heer **Slootweg**:

Niet voor selectie.

De commissie wil u nu een aantal vragen stellen over het Risico Analyse Model, ook bekend als RAM. Met het Risico Analyse Model werden persoonlijke gegevens van belastingbetalers en toeslagenontvangers, waaronder fiscale en justitiële gegevens en ook uitingen op sociale media, verzameld en gebruikt voor toezicht en fraudebestrijding. Uit de gegevensbeschermingseffectbeoordeling blijkt dat de Dienst Toeslagen zowel leverancier als gebruiker was van RAM, het Risico Analyse Model. Wat voor gegevens leverde de Dienst Toeslagen aan voor het Risico Analyse Model?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb, net als de meesten, denk ik, twee weken terug kennisgenomen van de gegevensbeschermingseffectbeoordeling van 2017. Die is volgens mij twee weken terug naar de Kamer gestuurd. Het verbaasde mij dat daarin stond dat Toeslagen gebruiker en verstrekker is van toeslaggegevens.

De heer **Slootweg**:

Het verbaasde u.

De heer **Veringmeier**:

Ja. Dat is niet de wetenschap die ik heb. Ik ben in 2013 een keer ingelicht over het gebruik van RAM door de gebruikers, de mensen die destijds het systeem voor de Belastingdienst aan het initiëren waren. Ik heb toen één

medewerker geautoriseerd voor dat systeem, of ik heb toestemming gegeven om geautoriseerd te worden voor dat systeem. Die heeft gekeken wat de waarde was van het RAM. Misschien is er in die tijd nog een tweede medewerker geweest die ook heeft bekeken: wat staat er in dat systeem en is dat voor Toeslagen relevant? Uiteindelijk is besloten om dat systeem bij Toeslagen niet te gebruiken. Toeslagen heeft RAM dus niet gebruikt in de analysefase, en niet gebruikt bij het toezicht. Dat is in ieder geval de wetenschap die ik heb. Ik heb ook gelezen dat alle gegevens van Toeslagen in RAM terecht zijn gekomen, maar ik kan mij niet heugen dat er een mt-besluit is genomen dat wij verstrekker zijn van die gegevens.

De heer **Slootweg**:

Het kan er ook niet zomaar in komen, natuurlijk.

De heer **Veringmeier**:

Gelukkig wordt dat nu onderzocht, dus dan gaan we zien hoe dat uiteindelijk is gekomen. Maar ik kan mij niet heugen dat er een besluit is genomen door het mt Toeslagen om de gegevens van Toeslagen in RAM op te nemen. Het is ook bijzonder, omdat de gegevens van Toeslagen op basis van de Awir zijn verstrekt aan de Dienst Toeslagen. Zoals ik net heb aangegeven, is iedereen buiten Toeslagen een derde. Ik denk niet dat mijn mt de opdracht zou hebben gegeven om die gegevens zomaar in een systeem van de inspecteur neer te zetten. Ik ben dus ook heel nieuwsgierig naar de uitkomst van dat onderzoek.

De heer **Slootweg**:

Mijn vervolgvraag was: was het ToeslagenVerstrekkingenSysteem (TVS) een van de bronnen van het Risico Analyse Model? Maar die kunt u dan, denk ik, ook moeilijk beantwoorden.

De heer **Veringmeier**:

Nee, die kan ik niet beantwoorden.

De heer **Slootweg**:

Weet u dan wel op welke wijze de Dienst Toeslagen gebruikmaakte van de gegevens van RAM?

De heer **Veringmeier**:

Ja, dat weet ik, namelijk: niet.

De heer **Slootweg**:

In de rapportage staat dat Toeslagen RAM gebruikte voor analyse. Werkten de analisten die werkzaam waren voor de afdeling waarvan u hoofd was, ook voor RAM? Of is dit ook iets wat u ...

De heer **Veringmeier**:

Nogmaals, ik weet dat ... Ik heb destijds één medewerker van mij – dat was in die tijd zelfs de enige data-analist die we bij Toeslagen hadden – gevraagd om in het systeem te kijken. Ze is ook geautoriseerd voor het systeem en heeft daar ook verslag van gedaan. Misschien dat er nog een tweede collega geautoriseerd is geweest. Dat weet ik niet, maar dat zal ongetwijfeld uit het onderzoek blijken. Uiteindelijk heeft verder geen enkele analist toegang gekregen tot RAM. Tenminste, dat is mijn wetenschap. Het is ook niet gebruikt bij ons.

De heer **Slootweg**:

En dan mijn vraag of er dan gebruikgemaakt werd van gegevens die burgers op internet deelden. Was dat iets waar uw team mee bezig was?

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Slootweg**:

Oké. Dan is denk ik ook de vraag of de Dienst Toeslagen dit Risico Analyse Model heeft gebruikt voor profilering iets waar u geen antwoord op kan ...

De heer **Veringmeier**:

Ik kan er antwoord op geven: nee.

De heer **Slootweg**:

Dan gaat de heer Azarkan met dit verhoor verder.

De heer **Azarkan**:

Meneer Veringmeier, u gaf aan dat het gebruik van FSV een managementbesluit is geweest. Was dat een aanname van u, of heeft u dat ...

De heer **Veringmeier**:

Het gebruik van?

De heer **Azarkan**:
FSV, de Fraude Signalering Voorziening.

De heer **Veringmeier**:
Ik mag aannemen dat het managementteam van de Belastingdienst heeft besloten om FSV te gebruiken.

De heer **Azarkan**:
Maar het is een aanneme geweest dat dit een managementbesluit was.

De heer **Veringmeier**:
Het lijkt me een ...

De heer **Azarkan**:
Het is niet dat u daar documenten van heeft ingezien.

De heer **Veringmeier**:
Niet recent, in ieder geval. Dan zou ik ook moeten gaan zoeken. Maar het is een behoorlijk groot systeem, dus ik ga ervan uit dat daar ook over besloten is.

De heer **Azarkan**:
Oké. U gaf ook aan dat Toeslagen 8.200 – daar had u het over – informatiepunten had ingebracht in FSV. Klopt dat? U gaf daar iets over aan.

De heer **Veringmeier**:
Informatiepunten?

De heer **Azarkan**:
Ja, 8.200 dossiers, of ...

De heer **Veringmeier**:
Als ik het goed onthouden heb uit het PwC-rapport, hebben wij volgens mij in al die jaren 9.084 signalen in FSV gebracht.

De heer **Azarkan**:
9.084 signalen.

De heer **Veringmeier**:
Als ik het goed heb begrepen, staan er zo'n 270.000 signalen in FSV. Er zijn er 70.000 voor MKB, 9.000 voor Toeslagen en de rest blijkbaar van anderen.

De heer **Azarkan**:

Gebeurde dat ook door uw mensen, die 9.000?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb volgens mij net bij de heer Slootweg aangegeven dat dit gebeurde door collega's van het fraudeteam.

De heer **Azarkan**:

Weet u dan wat voor informatie daarin kwam?

De heer **Veringmeier**:

Informatie over een aandachtsvestiging. Die aandachtsvestiging kan komen van de GGD, van een fraudemelding door een burger ...

De heer **Azarkan**:

Dat klinkt iets te algemeen. Ik wil gewoon weten wat voor type informatie er dan door mensen van het fraudeteam in FSV werd gezet. Kunt u daar een voorbeeld van geven?

De heer **Veringmeier**:

Een mogelijke gedraging omtrent een toeslagaanvraag.

De heer **Azarkan**:

Wat kan "een mogelijke gedraging" zijn?

De heer **Veringmeier**:

Het kan zijn dat men de afgelopen jaren heel vaak verzuimd heeft informatie aan te leveren, misschien in het verleden een vergrijpboete heeft gekregen, of misschien klant is geweest bij een gastouder die uiteindelijk in het verleden is aangesproken omdat zaken niet voldeden.

De heer **Azarkan**:

Laten we dat laatste even nemen. Een collega van het fraudeteam schrijft in FSV: deze burger heeft contact gehad met een gastouderbureau waar later fraude is geweest. Wat is dan het belang van dat signaal?

De heer **Veringmeier**:

U maakt het heel algemeen. Die signalen zijn toch wel wat specifiek, bijvoorbeeld dat iemand een klant is bij een bepaald gastouderbureau en ook welke gedraging er dan heeft plaatsgevonden. Wat er voor de burger gebeurde, was niet dat er op basis van die signalering in het systeem iets

met zijn aanvraag gebeurde, of dat die om wat voor reden dan ook gesignaleerd werd. Op het moment dat de burger om andere redenen in het toezicht terecht kwam, dan kon de collega die dat toezicht uitvoerde in FSV zien of er misschien een signalering voor deze aanvraag aan de orde was. Op het moment dat je een situatie beoordeelde op het bureau, dus de feiten en omstandigheden aanvulde met de informatie uit FSV, kon dat leiden tot een bepaald type besluit.

De heer **Azarkan**:
Dus ook als die burger ...

De heer **Veringmeier**:
Het is bij Toeslagen dus nooit andersom, dus dat een signalering bij FSV ...

De heer **Azarkan**:
Ik begrijp het, meneer Veringmeier.

De heer **Veringmeier**:
Ja, maar ik vind het wel belangwekkend om aan te geven dat een signalering bij FSV niet leidde ...

De heer **Azarkan**:
Ja, maar ik vind het ook belangwekkend dat we de volgorde aanhouden die ik u wil vragen, want ik probeer het gewoon heel goed te snappen; u gaf al aan dat het best ingewikkeld is. Dus als een burger nog eigenlijk niets strafbaars deed of geen fraude gepleegd had, maar hij contact had gehad, dan kon hij al opgenomen worden in FSV.

De heer **Veringmeier**:
Dat kon er een signalement staan in FSV, als dat voor de collega ...

De heer **Azarkan**:
Toch even. Dan werd er achter zijn naam in een van die vakken in dat systeem gezet: deze burger heeft contact gehad met een gastouderbureau dat gefraudeerd heeft. Dat kon.

De heer **Veringmeier**:
In uw voorbeeld ...

De heer **Azarkan**:
Maar dan heeft die burger nog niks verkeerd gedaan. Want u heeft niet

onderzocht wat zijn rol daarin precies was. Dat weten de collega's van fraude ook niet.

De heer **Veringmeier**:

Soms wel, omdat het onderzoek al heeft plaatsgevonden; dat zou kunnen. Of dat de GGD al een onderzoek had gedaan naar de kwaliteit van een ...

De heer **Azarkan**:

Ja, maar soms niet.

De heer **Veringmeier**:

Dat zou ook kunnen.

De heer **Azarkan**:

En wat moest een collega verderop, op een andere plek bij de Belastingdienst, dan met die informatie?

De heer **Veringmeier**:

Die kon deze informatie, zo'n aandachtsvestiging, leggen naast de informatie die hij op een gegeven moment op tafel had naar aanleiding van een aanvraag voor huur- of kinderopvangtoeslag. En dat kon uiteindelijk van invloed zijn op zijn besluit.

De heer **Azarkan**:

Ik bedoel collega's ... Want FSV werd ook breed buiten Toeslagen gebruikt, toch?

De heer **Veringmeier**:

Ik wil me graag focussen op het gebruik binnen Toeslagen, want daar heb ik wetenschap van.

De heer **Azarkan**:

Maar ik wil met u naar: vanuit Toeslagen wordt zo'n signaal gedeeld. De ene keer was dat misschien onderzocht, de andere keer niet, maar dat werd dan gedeeld. Dan kwam dat in FSV. En dan werd dat door andere collega's buiten de dienst gebruikt, toch? Dat is het idee.

De heer **Veringmeier**:

Nee. De aandachtsvestiging die wij in het fraudeteam uiteindelijk in FSV zetten, was bedoeld voor de medewerkers van Toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Maar FSV werd toch niet alleen maar gebruikt door Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt.

De heer **Azarkan**:

Want uit onderzoek van PwC bleek dat 5.000 mensen daar toegang toe hadden. En bij uw dienst werkten er in die periode misschien 900 of 1.000.

De heer **Veringmeier**:

Zeker, maar mijn verantwoordelijkheid was het beoordelen van die signalen, samen met de collega's van Toeslagen. Die signalen zijn door het fraudeteam uiteindelijk in het systeem gezet met de bedoeling die signalen ook door de collega's van Toeslagen te laten toetsen.

De heer **Azarkan**:

U was niet bekend dat de signalen die erin kwamen en die u met een aantal collega's afwoog, ook gebruikt werden buiten Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Nou nee, het was mij in die tijd niet bekend dat, zoals u zegt, uiteindelijk 5.000 mensen toegang hadden tot die gegevens. Nee, daar was ik niet mee bekend. Niet in 2013, maar inmiddels natuurlijk wel.

De heer **Azarkan**:

Wat was er wel bij u bekend over dat systeem? U woog een vraag met een aantal collega's af en dan vulde u dat systeem. Wat was er dan bij u bekend over dat systeem?

De heer **Veringmeier**:

Wat mij bekend was over dat systeem, is dat het systeem is ingevoerd naar aanleiding van, toch wel, commotie aan de buitenkant. Het was toch wel erg naïef dat een dienst als Toeslagen geen beschikking had over een systeem waarin je mogelijke gevallen van fraude kon vastleggen. Dat werd ook zo gepercipieerd voor de hele dienst. Het systeem zoals het is geïntroduceerd, is bij mij geïntroduceerd als een systeem waar je uiteindelijk die signalen in kon vastleggen en die je kon delen met de collega's die uiteindelijk het toezicht op de posten uitvoerden. Dat was bekend over het systeem FSV. Dat er uiteindelijk 5.000 mensen in konden kijken, daar had ik toen geen wetenschap van.

De heer **Azarkan**:

Nee. Heeft u wel bij uw leidinggevenden of in het mt gevraagd: hoe gaan we nou op een verstandige manier met zo'n systeem om?

De heer **Veringmeier**:

Ja, dat hebben wij zeker gedaan. We hebben uiteindelijk de toegang tot het systeem, dus wie mag beoordelen of die signalen erin komen te staan, beperkt tot een aantal mensen binnen het fraudeteam. Dat was een klein clubje mensen. Dat had uiteindelijk de bedoeling dat er binnen het toezichtteam vanuit Toeslagen een beperkt aantal mensen was dat het systeem kon lezen. Zo hebben wij ernaar gekeken. Wij hebben op dat moment geen ... Ik heb er in ieder geval geen wetenschap van gehad dat er op dat moment ook nog 5.000 andere mensen mee konden kijken.

De heer **Azarkan**:

Toch even over de FSV. De FSV werd dus wel gebruikt door Toeslagen.

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Azarkan**:

Stond in FSV ook informatie van andere onderdelen van de Belastingdienst?

De heer **Veringmeier**:

In FSV in zijn geheel?

De heer **Azarkan**:

Ja.

De heer **Veringmeier**:

Natuurlijk staan daar gegevens in van andere mensen van de Belastingdienst, want het wordt binnen de Belastingdienst gebruikt. Voor Toeslagen was alleen relevant wat er voor toeslaggerechtigden in stond.

De heer **Azarkan**:

Maar u kon vanuit Toeslagen bij de informatie die bijvoorbeeld andere Belastingdienstonderdelen, bijvoorbeeld die voor het mkb of de ib, erbij hadden gezet. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Dat weet ik niet of dat precies op deze manier klopte. Wat aan de orde was,

was dat onze mensen, die uiteindelijk toezicht uitvoerden, het bsn-nummer in TVS konden opzoeken om te kijken of er voor hun cliënt iets in stond. Of ze dan ook bij Blauwe informatie kunnen komen ... Dat zou kunnen. Dat weet ik niet. Dat was in ieder geval niet beoogd toen wij FSV binnen Toeslagen invoerden.

De heer **Azarkan**:

Nee, maar of het beoogd is ... Het is verstandig dat we weten dat het niet beoogd is. Tenminste, het voegt iets toe. Maar ik probeer toch even te weten te komen ... Was er nou, als je dat systeem gebruikt, een soort manier om mensen een bepaald niveau van toegang te geven? Zat dat in FSV?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet dat er in ieder geval twee niveaus van toegang waren. Eén niveau is dat een groep mensen geautoriseerd kon worden om signalen in het systeem te zetten. Er kon ook een groep medewerkers geautoriseerd worden om signalen te lezen.

De heer **Azarkan**:

Precies. Er was dus geen ander niveau. Je kon niet zeggen – dat kon dat systeem helemaal niet – dat alle informatie die Toeslagen inbrengt, zich beperkt tot Toeslagen. Je kon ook niet zeggen dat de informatie van de andere kant, die we Blauw noemen, over de inkomstenbelasting en mkb, beperkt was tot Blauw. Dat wist u toch wel, dat dat systeem dat niet kon? Als je toegang had om te lezen, kon je alles lezen. Als je toegang had om te wijzigen, kon je in principe alles wijzigen. Wat u net aangeeft.

De heer **Veringmeier**:

Ik vind het woord "alles" ingewikkeld. Een collega die uiteindelijk iets uitvraagt, vraagt iets op voor dát bsn, voor dát dossier. Het is denk ik wel zo dat het systeem zo gebouwd is dat je op het moment dat je een bsn-nummer van een toeslaggerechtigde invult, waarschijnlijk ook voor dat bsn-nummer – dus niet voor de 270.000 mensen die erin stonden – de gegevens kan zien die er eventueel vanuit de Blauwe kant zijn. Dat zou kunnen. Achteraf was het misschien wijzer geweest om FSV bij de Dienst Toeslagen te introduceren in een aparte Toeslagenomgeving.

De heer **Azarkan**:

Maar toch even: vanaf wanneer was het voor u duidelijk dat informatie die u beoordeelde en die vanuit fraudeteams binnen Toeslagen kwam, ook gewoon breed binnen de Belastingdienst kon worden ingezien?

De heer **Veringmeier**:

Oeh ... dat weet ik niet precies. Dat is denk ik ergens in de loop van '14/'15 duidelijk geworden.

De heer **Azarkan**:

2014, 2015?

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

U kijkt erbij alsof u wat moet gokken, maar we proberen toch iets vast te stellen met elkaar. U had die verantwoordelijkheid.

De heer **Veringmeier**:

Ja, maar ik weet niet precies wanneer dat is geweest.

De heer **Azarkan**:

Maar u weet wel dat het 2014 of 2015 was.

De heer **Veringmeier**:

Ergens in die tijd zal het besef zijn gekomen dat de toeslagsignalen in FSV niet alleen door Toeslagen gelezen konden worden, maar ook door de collega's van de Belastingdienst, en dat de collega's van Toeslagen eventueel ook een Blauw renseignement, zoals ik het maar even noem, konden zien.

De heer **Azarkan**:

U kon informatie van de Belastingdienst zien. Toen u dat constateerde, wat deed dat?

De heer **Veringmeier**:

Niet zo veel, want onze medewerkers zijn opgeleid of krijgen in ieder geval de instructie om de gegevens in FSV te gebruiken die voor Toeslagen relevant zijn. Op het moment dat je ook andere gegevens kunt inzien, is het de bedoeling dat je die gegevens verder niet gebruikt.

De heer **Azarkan**:

Er werd aangenomen: we gebruiken alleen de gegevens die we nodig hebben.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Was het wel belangrijk dat u constateerde dat dat kon? Vond u het een reden van zorg?

De heer **Veringmeier**:

Op dat moment vond ik dat geen reden van zorg. Er is een Handboek Toeslagen en er zijn richtlijnen voor hoe medewerkers moeten werken. Dan gebruik je uiteindelijk de informatie die nodig is om je werk te kunnen doen. Het "need to know"-principe, zeg maar.

De heer **Azarkan**:

Tot slot op dit onderwerp: was er een handleiding of een instructiekader voor het gebruik van FSV?

De heer **Veringmeier**:

Specifiek voor het gebruik van FSV: weet ik niet. Het is wel zo dat er binnen Toeslagen een Handboek Toeslagen was, en uiteindelijk ook een instructie en richtlijnen die werden gebruikt om uiteindelijk het reguliere werk te kunnen doen. Maar specifieke richtlijnen ...

De heer **Azarkan**:

Meneer Veringmeier, het heeft geen zin om aan te geven wat er wel was. Mijn vraag gaat over FSV. Was er een handleiding of een instructiekader voor hoe daarmee om te gaan?

De heer **Veringmeier**:

Ik ken die niet in ieder geval.

De heer **Azarkan**:

Dank. Dan ga ik met u naar de start van de ontwikkeling van de risicoclassificatiemodellen voor de huurtoeslag en de kinderopvangtoeslag. Kunt u ons eenvoudig uitleggen hoe een risicoclassificatiemodel werkt en wat daar nou het doel van is?

De heer **Veringmeier**:

Dan liever eerst het doel, voordat ik probeer aan te geven hoe het werkt.

De heer **Azarkan**:

U mag de volgorde kiezen.

De heer **Veringmeier**:

Ik heb aan het begin van dit verhoor aan kunnen geven hoe de handhavingsvisie van Toeslagen werkte en dat we fasegewijs probeerden de handhaving zo veel mogelijk aan de voorkant van het proces in te zetten. Het classificatiemodel zoals we dat nu kennen, was een instrument om ons te helpen, naast TVS. Het ToeslagenVerstrekkingenSysteem is een systeem dat uiteindelijk heel behulpzaam is geweest voor toeslaggerechtigden om een goede aanvraag te kunnen doen. Maar het heeft ons ook geholpen om meer in de actualiteit te komen rondom het toezicht. Maar TVS kende nog één beperking, namelijk de uitworp die uit het systeem kwam. Die kwam pas uit het systeem nadat de aanvraag was gedaan en nadat de voorlopige toekenningen waren opgestart. Wij wilden uiteindelijk – dat staat ook in de visie – proberen om in de aanvraagfase zo snel mogelijk ...

De heer **Azarkan**:

Excuus dat ik u even onderbreek, maar u gaat straks met de heer Slootweg uitgebreid in op de werking.

De heer **Veringmeier**:

Dus dat ga ik nu niet ...

De heer **Azarkan**:

Nee. Ik dacht: dan beperk ik het even tot de vragen die ik heb, als u mij toestaat.

De heer **Veringmeier**:

Het doel van het model was dus om een instrument te hebben om in de aanvraagfase, dus op het moment dat de burger een aanvraag doet, de aanvraag te kunnen wegen. Hoe classificeert die op het maken van een mogelijke fout in de aanvraag? Dat was een belangrijk instrument voor ons om burgers ook te kunnen helpen.

De heer **Azarkan**:

Dat is het doel. En als ik u dan vraag: hoe werkt dat dan? Kunt u dat uitleggen zodat wij het snappen? Het gaat niet om de techniek. Iemand zegt: nou, we gaan een risicoclassificatiemodel ontwikkelen. Hoe werkt zo'n risicoclassificatiemodel dan in z'n algemeenheid?

De heer **Veringmeier**:

Er is niet iemand die zegt: het is nu 1 december; we gaan een risicoclassificatiemodel ontwikkelen.

De heer **Azarkan**:

Vergeeft u mij dat ik dat zei. Ik wil alleen maar naar een vraag toe. Wat is in z'n algemeenheid de aanname van een risicoclassificatiemodel? Hoe werkt zo'n systeem?

De heer **Veringmeier**:

Het systeem is een softwaresysteem. De werking daarvan komt dadelijk aan de orde. Er is sprake van een proces. Het proces bij Toeslagen start bij een aanvraag, gaat naar een voorlopige toekenning en eindigt bij een definitieve toekenning. Het proces, of het systeem, zoals u dat ziet, is dat ... Voordat ik bij Toeslagen kwam, zat de hele handhaving en het toezicht vooral ná de definitieve toekenning. Met TVS waren we erin geslaagd om een groot deel van het toezicht in de voorschotfase te kunnen doen. Wij misten nog een instrument om uiteindelijk ook in de aanvraagfase een goede beoordeling te kunnen doen. Dat hebben we met elkaar opgeschreven en toen hebben we met elkaar bedacht hoe we dat zouden gaan doen. Toen was de mogelijkheid om de aanvragen te kunnen toetsen gewenst. Uiteindelijk is een classificatiemodel daar een oplossing voor geworden.

De heer **Azarkan**:

Dan stel ik mijn vraag anders. Welke risico's moest het risicoclassificatiemodel opleveren?

De heer **Veringmeier**:

Welke risico's?

De heer **Azarkan**:

Ja, het is een risicoclassificatiemodel, dus het model classificeert risico's. Welke risico's?

De heer **Veringmeier**:

Het risico op fouten in de aanvraag.

De heer **Azarkan**:

Ah, dat was het. En met "in de actualiteit brengen" bedoelt u dat u dat niet meer achteraf, maar al bij de aanvraag wilt kunnen inschatten of weten.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

En hoe sluit dat risicoclassificatiemodel nou aan bij toezicht in de actualiteit?
Is dat wat we net zeiden?

De heer **Veringmeier**:

Zeker. De actualiteit is natuurlijk het liefst de actualiteit op het moment van de aanvraag. Het zou natuurlijk het mooiste zijn dat we op het moment dat een burger een aanvraag doet, direct kunnen vaststellen wat zijn recht is. Dat is natuurlijk de ideale situatie. Om die situatie zo veel mogelijk te bereiken, is dit classificatiemodel bij ons ingevoerd.

De heer **Azarkan**:

Helder. De heer Blankestijn verklaarde vorige week dat het risicoclassificatiemodel op nieuwe aanvragen voor toeslagen en ook op mutaties in de toeslag werd toegepast. Wil dit zeggen dat dat model ook draaide als mensen een wijziging doorgaven, bijvoorbeeld als er een kind bij kwam, als het inkomen toe- of afnam of als er meer of minder uren werden gewerkt?

De heer **Veringmeier**:

Jawel, bij een aanvraag die uiteindelijk leidde tot een hogere toekenning, classificeerde het model ook.

De heer **Azarkan**:

En wat gebeurde er dan met de reeds lopende toeslag als een dergelijke mutatie werd uitgeworpen door het model?

De heer **Veringmeier**:

Niets.

De heer **Azarkan**:

Die liep gewoon door?

De heer **Veringmeier**:

De lopende toeslag liep door en de verhoging zou onderwerp van navraag en onderzoek kunnen zijn.

De heer **Azarkan**:

Maar toch even naar dat verschil. Iemand krijgt een toeslag en vraagt op basis van een verandering in zijn of haar leven een hogere bijdrage. De oude hoogte liep dan door, maar dat stukje verhoging werd dan onderzocht.

De heer **Veringmeier**:

Op het moment dat die geclassificeerd is als een mogelijk hoog risico op de kans van een fout, door ons geselecteerd is en we 'm ook daadwerkelijk gaan behandelen, zou het kunnen dat de verhoging uiteindelijk wordt uitgesteld.

De heer **Azarkan**:

Wie bepaalde dat die verhoging werd uitgesteld?

De heer **Veringmeier**:

Het selectiebeleid was onderdeel van mijn afdeling. Het model classificeerde dus alle aanvragen, nieuwe en verhogingen, en uiteindelijk selecteerden we dan, op basis van hoeveel controlecapaciteit er voorradig was, de posten die we daadwerkelijk wilden bezien. Soms was dat dan aanleiding om die verhoging of sowieso de aanvraag uit te stellen. Dan werd soms de termijn van acht weken onderzoektijd, die er toen was, gebruikt om daadwerkelijk onderzoek te doen, zodat er uiteindelijk een goede aanvraag was en er een goede toekenning werd verstrekt.

De heer **Azarkan**:

Als de aanvrager vervolgens zijn aanvraag moest onderbouwen met documenten, want in die maximaal acht weken deed u een soort vervolgonderzoek ...

De heer **Veringmeier**:

Jawel.

De heer **Azarkan**:

... werd er dan ook gevraagd om documenten van voorgaande jaren?

De heer **Veringmeier**:

Bij de aanvraag?

De heer **Azarkan**:

Ja. Of ging het specifiek alleen om het deel dat betrekking had op ...

De heer **Veringmeier**:

Het ging om die aanvraag.

De heer **Azarkan**:

Het ging om die aanvraag. Dus reeds uitgekeerde voorschotten die in het verleden hadden plaatsgevonden, konden op basis daarvan niet teruggevorderd worden.

De heer **Veringmeier**:

Niet op basis van de controle aan de aanvraagkant, nee. Dus op het moment dat iemand in 2013 een aanvraag doet en bij wijze van spreken in 2011 ook al een aanvraag heeft gedaan, is de aanvraag van 2011 op dat moment, bij de toezegging in de actualiteit, geen onderwerp van onderzoek.

De heer **Azarkan**:

Helder. In 2012 zijn Capgemini, Deloitte en McKinsey uitgenodigd om hun ideeën over de mogelijkheden van toezicht in de actualiteit bij de Dienst Toeslagen toe te lichten. De heer Blankestijn heeft vorige week verklaard dat Deloitte daarna de opdracht heeft gekregen om een zelflerend model te maken dat vooraf kan bepalen welke aanvragen vooral het risico op fouten en/of fraude hebben. De heer Blankestijn zei: ik was de eerste keer al enthousiast, maar de tweede keer zeker. Was u daarbij, bij die presentaties?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet of ik bij allemaal was, maar bij de meeste wel.

De heer **Azarkan**:

Waarom was u daarbij?

De heer **Veringmeier**:

Mij werd toch enige expertise toegedicht op dit gebied en het was een instrument dat wij nodig hadden om daadwerkelijk onze ambitie om het toezicht naar de voorkant te verplaatsen, te realiseren.

De heer **Azarkan**:

Nou ja, ik vraag het omdat u zei: ik weet niet of ik overal bij was.

De heer **Veringmeier**:

Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest, met meerdere partijen. Er zijn meerdere presentaties geweest. Ik weet niet of ik ze allemaal heb bijgewoond.

De heer **Azarkan**:

Kunnen we stellen dat u voor Toeslagen een belangrijke rol vervulde in het meehelpen wegen wat nou het beste systeem was?

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Azarkan**:

Oké. Nu blijkt uit onze informatie dat Toeslagen ... Nee, ik zeg het verkeerd. Waarom eigenlijk Deloitte? Waarom kozen u en uw collega's voor Deloitte?

De heer **Veringmeier**:

Wij kozen niet voor Deloitte, wij kozen voor de beste opportunity die er lag, voor het beste voorstel.

De heer **Azarkan**:

En dat kwam van Deloitte.

De heer **Veringmeier**:

Wij vonden dat dat het beste voorstel was.

De heer **Azarkan**:

In de volksmond, meneer Veringmeier, heet dat dan: wij kiezen voor Deloitte. Maar ik begrijp dat u ... Als ik zeg "u kiest voor Deloitte", dan is het toch logisch dat ik dan zeg "u kiest voor het voorstel van Deloitte"? Dat is toch logisch? Wat bedoelt u met "we kiezen niet voor Deloitte"?

De heer **Veringmeier**:

Omdat we gekeken hebben naar welke voorstellen er lagen.

De heer **Azarkan**:

Kon u dat voorstel krijgen zonder Deloitte?

De heer **Veringmeier**:

Wellicht had een andere partij ook een degelijk ...

De heer **Azarkan**:

Maar heeft u dat ook onderzocht?

De heer **Veringmeier**:

We hebben uiteindelijk drie partijen gevraagd om te pitchen.

De heer **Azarkan**:

Ja, maar die andere partijen kwamen niet met de oplossing waar u voor gekozen heeft.

De heer **Veringmeier**:

Die kwamen met een ander idee, waarvan wij dachten ...

De heer **Azarkan**:

Dus u heeft gekozen voor Deloitte.

De heer **Veringmeier**:

We hebben gekozen voor het voorstel van Deloitte.

De heer **Azarkan**:

Oké. Nou beschikte de Dienst Toeslagen al over het risicoclassificatiemodel. U had er al een.

De heer **Veringmeier**:

Wij beschikten over ...? Nee, wij beschikten niet over een risicoclassificatiemodel.

De heer **Azarkan**:

Wat gebeurde er voor de komst van dat risicoclassificatiemodel ten aanzien van het proberen in te schatten wat de risico's op fouten en/of fraude waren?

De heer **Veringmeier**:

U doelt denk ik op een voorloper van het risicoclassificatiemodel. Dat is een vorm van profiling. Klopt het dat u daarop doelt?

De heer **Azarkan**:

Uit onze informatie blijkt dat er een soort voorloper was en dat die alles niet zo slim kon als dat nieuwe systeem. Dat is helder. Dat was mijn vraag, maar u zei: wij hadden geen risicoclassificatiemodel, dus ik probeer even ...

De heer **Veringmeier**:

Het model dat ik aanduidde met "profiling" werd niet gebruikt in de aanvraagfase, maar in de fase waarin er al een definitieve toekenning was. We hebben dat met name gebruikt om bij de oude voorraden – daar is vorige week ook over gesproken, dus de voorraden van 2007 tot 2011 – op een verantwoorde manier de risico's in te schatten, om daar uiteindelijk een definitieve toekenning aan te geven. Dat was een heel ander systeem. Geen

zelflerend systeem. Een systeem op basis van harde uitworpregels. Dat systeem gaf ook wel punten. Dat betekent dat de populatie waarover op dat moment nog in de DT moest worden beschikt ... Dat zijn misschien een beetje vaktermen; die probeer ik te voorkomen. Uiteindelijk moest een definitieve toekenning worden verleend. We kunnen het niet allemaal controleren, dus dan is zo'n model behulpzaam bij de vraag welke posten je wel en niet gaat controleren. Daar hebben we profiling voor gebruikt.

De heer **Azarkan**:

Dat systeem zat niet in de actualiteit, want dat was wat u wilde veranderen. Het was achteraf, het was niet zelflerend en het was niet zo complex als het systeem dat in 2012 gepresenteerd werd door Deloitte.

De heer **Veringmeier**:

In 2013.

De heer **Azarkan**:

In 2013 is het ook door Deloitte ... Het ging om het presenteren.

De heer **Veringmeier**:

Dat was in 2012.

De heer **Azarkan**:

U vertelde net hoe het systeem daarvoor was, dus niet in de actualiteit. Welk systeem was dat?

De heer **Veringmeier**:

Dat was geen systeem. Het was gebouwd op basis van Excel, door onze eigen medewerkers.

De heer **Azarkan**:

Gewoon Microsoft Excel? Ik maak maar even reclame.

De heer **Veringmeier**:

Ja, Microsoft Excel, met een aantal indicatoren en scores van 0 tot 20, tot 100, met een aantal uitworpregels. Dat was geen complexe toepassing, maar gewoon een toepassing die gemaakt is binnen de geldende kantoorautomatisering.

De heer **Azarkan**:

Weet u nog welke variabelen, welke indicatoren, in dat systeem werden gebruikt?

De heer **Veringmeier**:

Niet meer uit mijn hoofd.

De heer **Azarkan**:

Maar het gaf een puntensysteem van 1 tot 20 en dan werden de hoogste eruit gehaald, neem ik aan?

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt.

De heer **Azarkan**:

Hoeveel werden eruit gehaald?

De heer **Veringmeier**:

Dat was afhankelijk van de capaciteit. Dat klinkt misschien ... Je zou het liefst de posten met de grootste risico's eruit willen halen. Nogmaals, de capaciteit van Toeslagen is verdeeld tussen uitvoering en handhaving. De uitvoering nam heel veel capaciteit in beslag, dus er was maar beperkte capaciteit voor het toezicht. Hoeveel posten er uiteindelijk in het toezicht vielen, was dus eerder een rekensom van hoeveel capaciteit er beschikbaar was dan dat we alle geselecteerde risico's aan toezicht gingen onderwerpen.

De heer **Azarkan**:

Helder. Het ging om de allerhoogste risico's, dat stukje. Dan werd er gekeken: als we er 100, 200 of 300 aankunnen, dan verdelen we dat.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

En dan pak je natuurlijk standaard de hoogste. Hoe heette dat Excelsysteem? Weet u dat nog?

De heer **Veringmeier**:

"Profiling" werd het genoemd.

De heer **Azarkan**:

Vanaf welk moment raakte Deloitte nou actief betrokken bij de ontwikkeling van het model? Dan heb ik het over het risicoclassificatiemodel, dat wordt gebouwd in 2013. Daar gaat u zo over spreken met de heer Slootweg. Welke betrokkenheid had Deloitte daarvoor?

De heer **Veringmeier**:

Niet. Deloitte heeft kort tevoren ... Uit mijn hoofd was dat in maart 2013, toen er eenmaal gekozen was voor Deloitte. Toen is er een wat diepgaandere presentatie opgeleverd. Naar aanleiding van die presentatie – dat is volgens mij in maart 2013 geweest – heeft het mt besloten om daadwerkelijk met Deloitte verder te gaan en het model ook te gaan ontwikkelen in een pilotfase, met de bedoeling om in september te gaan evalueren wat er gebeurd is. Je kan dus eigenlijk stellen dat Deloitte daadwerkelijk vanaf maart 2013 betrokken is geweest, toen de keuze eenmaal op hun model was gevallen, om ons te helpen met een nieuw systeem.

De heer **Azarkan**:

Toch even tot slot: zijn er andere externe ICT-achtige bedrijven betrokken geweest bij het Excelmodel profiling, naar u weet?

De heer **Veringmeier**:

Ja, via Deloitte was er ook een andere partij bij betrokken. Dat was de softwareleverancier SAS.

De heer **Azarkan**:

Nee, ik heb het over het systeem in Excel, dus de voorloper. Het systeem dat niet in de actualiteit zat, met die 1 tot 20 scores.

De heer **Veringmeier**:

Dat is uitsluitend door de medewerkers van Toeslagen zelf gemaakt.

De heer **Azarkan**:

Ja. Daar zaten geen externe bedrijven bij. Helder. Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Slootweg.

De heer **Slootweg**:

Meneer Veringmeier, ik wil het nu graag met u hebben over het risicoclassificatiemodel en het kroningsweekend. Dat was toch min of meer een belangrijk moment in de geschiedenis daarvan. In het weekend waarin koning Willem-Alexander werd gekroond – dat was het weekend van 27 tot

30 april 2013 – werd het risicoclassificatiemodel in hoog tempo doorontwikkeld, getest en in gebruik genomen. De heer Blankestijn heeft vorige week verklaard dat dit besluit is genomen vanwege de politieke ophef en de mediaophef die ontstond na de onthulling van fraude met toeslagen door mensen afkomstig uit Bulgarije. Uit ons onderzoek is gebleken dat tijdens het kroningsweekend enkele bijeenkomsten plaatsvonden. Wie organiseerde deze bijeenkomsten en met welk doel?

De heer **Veringmeier**:

De operationele organisatie daarvan lag bij mij en bij mijn afdeling.

De heer **Slootweg**:

Dus u en uw afdeling organiseerden deze bijeenkomsten?

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

We hebben begrepen dat niet alleen de organisatie, maar ook u daarbij aanwezig was. De heer Blankestijn was daar ook aanwezig. Hij zei dat hij voor de koffie en de pizza's zorgde. Waaruit bestond uw bijdrage?

De heer **Veringmeier**:

Voor de pizza's was al gezorgd, dus mijn bijdrage was een andere. Ik had meer een inhoudelijke rol.

De heer **Slootweg**:

En waar bestond die uit?

De heer **Veringmeier**:

Bewaken welke inhoud op welk moment werd aangeboden aan Deloitte. Op dat moment waren verschillende groepen collega's bezig om met elkaar delen van het proces dat toen is ontstaan, te ontwerpen. Ik probeerde daar zo veel mogelijk bij te zijn om te kijken of dat ook binnen de kaders paste die we met elkaar hebben afgesproken. Belangrijk aan wat in dat weekend is gebeurd, is bijvoorbeeld dat indicatoren zijn opgesteld die uiteindelijk de basis zijn voor zo'n werkend model. Die indicatoren zijn opgesteld door collega's die al jarenlang bij Toeslagen werkten, collega's uit het toezicht, collega's uit de dienstverlening, collega's uit beleid en vaktechniek. Op basis van hun inbreng en ervaring zijn uiteindelijk indicatoren of is een set van indicatoren opgesteld die ...

De heer **Slootweg**:

Excuus, ik hoorde even het aantal niet.

De heer **Veringmeier**:

Een set van indicatoren.

De heer **Slootweg**:

O, een set. Sorry. Ik dacht een aantal te horen.

De heer **Veringmeier**:

Er zijn indicatoren opgesteld die vervolgens door de mensen van Deloitte in ICT-termen zijn vertaald, zodat we uiteindelijk ...

De heer **Slootweg**:

"Risicoregels" hetten die uiteindelijk, of niet?

De heer **Veringmeier**:

De risicoregels kan ik vanuit mijn logica duiden, maar die moeten natuurlijk vertaald worden in logica in een ICT-systeem. Dat valt buiten mijn competentie, maar ik hoop dat u daar vanmiddag een duiding van krijgt.

De heer **Slootweg**:

Uw team was bezig met aan te geven welke van de set van indicatoren nou met name de indicatoren waren die het grootste risico opleveren, en met de weging daarvan.

De heer **Veringmeier**:

Wat daarna dan gebeurde was ... Vooraf hadden wij samen met de collega's naar ik meen twee keer 1.000 goede en twee keer 1.000 foute aanvragen geselecteerd. Waardoor die goed of fout waren was helemaal niet relevant, maar het waren aanvragen die uiteindelijk in het verleden met toezicht waren getoetst: deze aanvragen zijn niet rechtmatig en deze aanvragen zijn het wel. In dat weekend zijn er meerdere iteraties geweest. Daarbij wordt dezelfde toetsingsset meerdere keren aangeboden aan het systeem om te kijken of het systeem ook in staat is om bij die 1.000 – wij wisten dat er daarvan 200 niet goed waren en 800 wel goed waren – dat onderscheid te maken. We zagen dat het model na iedere keer dat je die iteratie doet en de regels bijstelt, beter in staat is om goed en niet goed van elkaar te onderscheiden. Dat hebben wij drie dagen lang gedaan. Daar gaf ik leiding aan.

De heer **Slootweg**:

U had het van tevoren over een soortement kaders die u moest bewaken. Het lijkt ons dat er gezien de tijdlijn veel media-aandacht was, en dan moet dit model in één weekend snel worden doorontwikkeld. Waren die kaders al ergens vastgesteld?

De heer **Veringmeier**:

De kaders voor de toeslagen zaten met name in de handhavingsvisie. Voor die tijd hadden wij natuurlijk al met elkaar bedacht dat we een dergelijk instrument wilden hebben om ons werk uiteindelijk aan de voorkant, in de aanvraagfase, veel beter te kunnen doen. Vorige week werd hier gesproken over paniek en heel veel aandacht. De verleiding zou natuurlijk kunnen zijn dat, langs die lijn van paniek en aandacht voor fraude, de indicatoren vooral zouden verschuiven naar de fraudekant. De bedoeling van het model was uiteindelijk om fouten te detecteren. Op het moment dat ik met de collega's sprak over indicatoren, probeerde ik zo veel mogelijk te sturen – het zijn indicatoren die bedoeld zijn voor het daadwerkelijke doel van het model – zodat we ons uiteindelijk houden aan hoe we met elkaar naar toeslagen en toeslaggerechtigden kijken.

De heer **Slootweg**:

U had die handhavingsvisie al veel eerder ontwikkeld. Daarbinnen paste dan het risicoclassificatiemodel. Dat was dan met name bedoeld om fouten te detecteren en niet zozeer fraude.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Oké. Is er een verslag gemaakt van dat weekend?

De heer **Veringmeier**:

Er is niet een verslag gemaakt. Uiteindelijk is wel op basis van de resultaten die in dat weekend zijn geboekt, besloten om het model versneld daadwerkelijk in productie te nemen.

De heer **Slootweg**:

Weet u waarom er geen verslag is gemaakt?

De heer **Veringmeier**:

Ik denk dat dat vooral te maken heeft met de hectiek, met de hoge druk

waaronder we met elkaar hebben gewerkt. Er is dus niet een verslag van welke fases en welke momenten. Dat is er niet.

De heer **Slootweg**:

Is het gebruikelijk dat, als zoiets wordt ontwikkeld, dit niet wordt verslagen?

De heer **Veringmeier**:

Het was helemaal geen gebruikelijk weekend. Gebruikelijk was wat het mt daarvoor had afgesproken, namelijk dat we dit fasegewijs en in een pilot zouden gaan ontwikkelen. In september zou er dan ook een pilotverslag komen en dan zou uiteindelijk besloten worden. Dat is de normale gang van zaken. Maar door de druk van buiten is die normale gang van zaken verstoord en hebben we uiteindelijk gedaan wat we dat weekend gedaan hebben. Dus dat was niet gebruikelijk.

De heer **Slootweg**:

Werd in dat weekend eigenlijk ook al besloten dat er geen pilotfase zou komen, dat hiermee direct aan de slag zou worden gegaan en dat de pilotfase eigenlijk werkende weg zou plaatsvinden?

De heer **Veringmeier**:

Dat is niet dat weekend besloten, maar ik denk dat men op het eerste mt Toeslagen daarna besloten heeft dat we het model zoals het toen was, werkende weg verder zouden gaan ontwikkelen.

De heer **Slootweg**:

Dat besluit heeft u dus niet genomen. Het besluit om zonder pilotfase direct van start te gaan met dat risicoclassificatiemodel is dus op een ander moment genomen.

De heer **Veringmeier**:

Ik was als teamleider niet bevoegd om te besluiten of we deze modellen zouden gaan invoeren.

De heer **Slootweg**:

Maar u heeft misschien wel advies kunnen geven daarover.

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Slootweg**:

En uw advies was?

De heer **Veringmeier**:

Gezien de druk van buiten was dit een goed besluit om te nemen. Het liefst had ik natuurlijk, normaal gesproken, tot september gedaan wat we gepland hadden te doen. Maar door de druk op dat moment was dat eigenlijk niet meer mogelijk.

De heer **Slootweg**:

Bij zo'n model is er ook vaak sprake van een procesbeschrijving of van een functioneel ontwerp. Is dat in dat weekend opgesteld?

De heer **Veringmeier**:

Dat is niet mogelijk.

De heer **Slootweg**:

Dat was niet mogelijk. Dat heeft eigenlijk dus pas achteraf plaatsgevonden. Of helemaal niet?

De heer **Veringmeier**:

Het heeft plaatsgevonden. Uiteindelijk is in september een ontwerp opgeleverd, niet alleen van het model, maar met name van de processen die uiteindelijk moeten volgen op dat model. Wij noemen dat de techniek, de interventies die je uiteindelijk wilt gaan plegen op het moment dat het model gewerkt heeft en geselecteerd is welke posten voor handhaving in aanmerking komen.

De heer **Slootweg**:

Dus later, in september, is er ten slotte zowel een functioneel ontwerp als een procesbeschrijving gekomen. Toen werkte men al wel met het risicoclassificatiemodel.

De heer **Veringmeier**:

Dat hadden we al een aantal maanden, want gemiddeld genomen wordt er één keer per kalendermaand beschikt. We beschikken dertien keer per jaar. Toen hadden we dus al een aantal iteraties gehad.

De heer **Slootweg**:

Op welke punten is het model gedurende het kroningsweekend doorontwikkeld?

De heer **Veringmeier**:

Na het kroningsweekend, bedoelt u?

De heer **Slootweg**:

Tijdens. U zei: verschillende iteraties. Merk je dan op een zeker moment "hé, dit werkt hartstikke goed"?

De heer **Veringmeier**:

Na iedere iteratie werd aangegeven wat de resultaten waren van de iteratie en werd aangegeven welke indicatoren wel en welke niet scoorden. Dat wordt dan eventueel aanpast. Gedurende dat weekend hebben we volgens mij drie of vier van die iteraties gehad. Telkens is het model iets aangepast. Volgens mij hadden wij aan het eind van dat weekend de score dat het model in 45% tot 50% van de gevallen de goede en de foute aanvragen op de juiste manier kon classificeren.

De heer **Slootweg**:

U zegt: we hadden mensen van vaktechniek en de Dienst Toeslagen, mensen die ermee werkten, gevraagd om die set indicatoren op te stellen. Waren het dan de ervaringsgegevens van deze mensen, om het zo maar te noemen? Of was het eigenlijk ook altijd van tevoren grondig onderzocht, zo van: we merken dat er met deze indicator vaker fouten gebeuren?

De heer **Veringmeier**:

Het mooiste is natuurlijk als je de mensen die het werk daadwerkelijk uitvoeren, laat bepalen wat er uiteindelijk gebeurt. U vraagt of het onderzocht is. Eigenlijk wel, want met deze mensen – voor de huurtoeslag en de kot volgens mij twee keer vijftien of zo – had je zo'n schat aan ervaring aan tafel zitten.

De heer **Slootweg**:

Maar het was de waarneming van deze mensen, om het zo te zeggen? Er lag geen rapport, zo van: het gaat om deze twintig indicatoren.

De heer **Veringmeier**:

Nee, het bleek later, in de loop van de tijd, ook dat die indicatoren telkens wisselden. Dus nee, dat was niet zo. Maar juist omdat er mensen van verschillende pluimage uit het werkveld van Toeslagen aanwezig waren, zoals collega's van dienstverlening, collega's van toezicht, collega's die vroeger bij het M&O-beleid hadden gezeten en collega's van Beleid en

Vaktechniek, had je zo veel expertise aan tafel dat de uitkomst daarvan eigenlijk het onderzoek is waar u op doelt.

De heer **Slootweg**:

Waren de mensen van Deloitte op dat moment ook al aanwezig?

De heer **Veringmeier**:

In dat weekend?

De heer **Slootweg**:

Ja.

De heer **Veringmeier**:

Jazeker.

De heer **Slootweg**:

Wat was hun rol?

De heer **Veringmeier**:

Vooraf het vertalen van de indicatoren in ICT-taal, om het zo te zeggen.

De heer **Slootweg**:

Dus zij maakten van de ervaringsgegevens van uw medewerkers en hun collega's uit andere teams ten slotte ICT-taal, zal ik maar zeggen?

De heer **Veringmeier**:

Ik ben maar een eenvoudige fiscalist, dus ik weet dat niet goed. Maar ze zullen dat vertaald hebben in nullen en enen, zodat het model ook daadwerkelijk kon classificeren. Ze gaven ons gelukkig daarna ook in grafieken terug wat het resultaat daarvan was.

De heer **Slootweg**:

De heer Blankestijn verklaarde vorige week ook dat er medewerkers van de afdeling Beleid en Vaktechniek, zoals juristen van de Dienst Toeslagen, aanwezig waren tijdens dit weekend. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt.

De heer **Slootweg**:

Wat was hun rol?

De heer **Veringmeier**:

Vanuit hun expertise meekijken.

De heer **Slootweg**:

Keken zij dan ook of de gegevens en indicatoren die erin kwamen, voldeden aan de Wet bescherming persoonsgegevens, die op dat moment nog van toepassing was?

De heer **Veringmeier**:

Dat is niet specifiek gevraagd, maar dat is natuurlijk wel ... Zij zaten daar vanuit hun eigen expertise. Er waren mensen van Beleid en Vaktechniek die kennis hadden van huurtoeslag en van de Wko, maar ook mensen met kennis op het gebied van de Wpg en de Awir. Iedereen zat daar vanuit zijn eigen aandachtsgebied en heeft dus ook vanuit dat aandachtsgebied meegekeken en geadviseerd.

De heer **Slootweg**:

En het maakte ook echt onderdeel uit van de opzet dat de rechtsbescherming van de inwoners in ons land beschermd was als die indicatoren werden ingebracht?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet zeker of het woord "rechtsbescherming" in dat weekend op deze manier is uitgesproken. We hebben ons geprobeerd te houden aan het doel dat we met elkaar hadden opgeschreven in de handhavingsvisie, wat volgens mij ook gelukt is. Voor mij was belangrijk dat we steeds gegevens en data gebruikten die we ook al gebruikten in het ToeslagenVerstrekkingsSysteem. De informatie, ook bijvoorbeeld de derdeninformatie, oftewel de informatie die vanuit derden betrokken werd in het toezicht, was informatie die ook al in TVS zat. Het verschil was uiteindelijk dat we dezelfde informatie als die we altijd gebruikten bij het toezicht achteraf, dus in de VT-fase, gingen gebruiken aan de voorkant, in het kader van dienstverlening. Ik kan me nog wel gesprekken herinneren, vooral van na die tijd, waarin werd gevraagd: Paul, mag je, in het kader van doelbinding, de gegevens die de toeslaggerechtigde verstrekt heeft voor het doen van een aanvraag ook gebruiken aan de voorkant, als die aanvraag eigenlijk nog niet heeft plaatsgevonden? Daar zijn best wel discussies over gevoerd. Wij denken dat de doelbinding voor het op een ander moment gebruiken van informatie die we al hadden, voldoende kwalificeerde om ook te voldoen aan toetsing op de Wpg-normen, aangezien het doel van het model uiteindelijk was om burgers

te helpen door ze te behoeden voor grote terugvorderingen. Ik dacht dat toen ook en het was volgens mij wel de geldende opinie.

De heer **Slootweg**:

Maar weet u of daar ook expliciet op getest is?

De heer **Veringmeier**:

Op getest of getoetst ...

De heer **Slootweg**:

Nou ja, onderzocht of door juristen ...

De heer **Veringmeier**:

Er is geen jurist geweest die een document heeft gemaakt waarin hij of zij heeft gezegd: de Wpg-normen zijn op de goede manieren gehonoreerd.

De heer **Slootweg**:

En er is ook niet werkende weg bij het college gekeken of het wel de toets der kritiek zou kunnen doorstaan?

De heer **Veringmeier**:

Dat is gedaan op het moment dat het ToeslagenVerstrekkingsSysteem is gebouwd, met de informatie en de derdeninformatie die daarin is gebruikt. Het is dan onderdeel van het hele proces. Wij hebben eigenlijk niets anders gedaan dan het nog een keer gebruiken van die informatie en die gegevens, maar dan op een ander moment. Dus ik heb er destijds niet bij stilgestaan, want we hebben geen nieuwe informatie gebruikt. Want dan zou dat zeker ... Op het moment dat je ineens zegt: we hebben deze bron nu nog helemaal niet, maar die gaan we nu wel gebruiken ... Kan dat en mag dat wel binnen de dienst?

De heer **Slootweg**:

Maar kunt u begrijpen dat de sfeer die bijvoorbeeld door de heer Blankestijn geschetst is ...U zegt heel nadrukkelijk: dit model was eigenlijk bedoeld om fouten te detecteren en die fouten hoefden niet hetzelfde te zijn als fraude. Maar de aanleiding om hiermee aan de slag te gaan, kwam eigenlijk door een enorme media-aandacht vanwege "fraude", dus toch dit woordje, die door Bulgaren was verricht. Dan denk je toch: geef je dit als antwoord? Dan komt wel heel erg in de picture te staan dat het over fraude gaat. Dan wil je eigenlijk ook wel weten welke waarborgen daar nou in zitten voor mensen. Is dat een rare ...

De heer **Veringmeier**:

Nee, dat is geen rare gedachte. Er was op dat moment een gigantische politieke druk en een gigantische druk vanuit de maatschappij om tot activiteiten te komen. Ik heb meerdere collega's en mensen het hier horen beschrijven: die druk heeft natuurlijk geleid tot die versnelling. Ik kan me voorstellen dat dat ook bij onze medewerkers leidde tot het idee: we gaan een fraudemodel maken. Wij, ik en de collega's vanuit Handhavingsregie, hebben in ieder geval geprobeerd om aan te geven: dit is de bedoeling van het model en dat past er ook bij. We hebben dat ook zo veel mogelijk bewaakt.

De heer **Slootweg**:

In 2013, toen het risicoclassificatiemodel werd ontwikkeld, was de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. De Auditdienst Rijk heeft geconstateerd dat er voor de periode 2012-2019 geen documentatie is waaruit blijkt dat de indicatoren in het risicoclassificatiemodel verenigbaar zijn met wet- en regelgeving. U geeft aan: voorafgaand aan de ingebruikname van het risicoclassificatiemodel is er wel gekeken maar, als ik het goed zeg, niet heel erg getoetst of er aan de regels uit de Wet bescherming persoonsgegevens was voldaan, omdat deze gegevens eigenlijk gebruikt werden op een andere plek. Heb ik het dan juist?

De heer **Veringmeier**:

Ja, dan heeft u het juist. Kijk, op het moment dat u of een ander mij vandaag zou vragen om zo'n model te bouwen ... We kijken met de ogen van nu natuurlijk wel heel anders dan toen. Als ik dat nu zou moeten doen, dan zouden we eerst een gegevenseffectbeoordeling of een PIA maken. Dat vocabulaire bestond in die tijd nog helemaal niet. Dat soort toetsen waren er in die tijd niet. Natuurlijk, de Wpg was ons kader. Maar daar voldeden we al aan; we hadden het TVS opgeleverd en dat was gebouwd conform de regels die er op dat moment waren. We gebruikten dezelfde gegevens op een andere manier. Nu zouden we daar ook een PIA en een GEB, een gegevenseffectbeoordeling, voor maken. Dat was in die tijd absoluut niet aan de orde.

De heer **Slootweg**:

Wat was het resultaat van het kroningsweekend? Was het model op dat moment, op die 30ste, helemaal af?

De heer **Veringmeier**:

Nee, het model was niet helemaal af en zo'n model is nooit helemaal af. Het

werken met AI brengt een hele grote verantwoordelijkheid mee, namelijk dat je zo'n model altijd moet onderhouden. Het is dus nooit af.

De heer **Slootweg**:

Voldeed het model dat toen werd opgeleverd wel aan de verwachtingen?

De heer **Veringmeier**:

Ja, zeker gezien de korte tijd die we hebben gehad om het model te maken.

De heer **Slootweg**:

Want u vond die 45% tot 50% ... U had zoiets van: nou, we hebben lekker gebuffeld dit weekend; dit is eigenlijk wel een mooi resultaat qua foutenregistratie.

De heer **Veringmeier**:

Ik was en ben fiscalist en geen econometrist, dus ik wist niet precies wat ik mocht verwachten, behalve dan dat ik de presentaties van Deloitte had gezien. Zij hadden bij ons aangegeven dat je een aantal maanden nodig hebt, wil je een goedwerkend model hebben. Vandaar ook dat we hadden bedacht om de pilotresultaten in september terug te geven. Nu hebben we een aantal iteraties in een weekend gedaan. Ik begreep in ieder geval van mijn collega's die wél econometrist waren dat zij zeer tevreden waren met wat we in drie dagen met elkaar hebben gepresteerd.

De heer **Slootweg**:

Wanneer is het risicoclassificatiemodel precies in gebruik genomen?

De heer **Veringmeier**:

De eerste runs, of batches, in dat weekend, dus de verstrekkingen van mei. De beschikkingen die klaarstonden om te worden betaald in de maand mei, zijn in het kroningsweekend gebruikt om langs een model te halen. Daarna heeft het mt besloten om het resultaat daarvan daadwerkelijk tot uitvoering te brengen.

De heer **Slootweg**:

Het mt heeft dat besloten. Van wie hoorde u dat het daadwerkelijk in gebruik zou worden genomen?

De heer **Veringmeier**:

Ik denk van mijn mt-lid, of van de mt-kamer. Het mooie van de toeslagenorganisatie in die tijd was dat iedereen bij elkaar op één verdieping

zat. Dat is dus heel snel geweest. Laat ik het erop houden dat mijn mt-lid dat heeft verteld.

De heer **Slootweg**:

Wat betekende deze versnelde invoering, dat het meteen in mei was begonnen, voor de resultaten van het risicoclassificatiemodel? Dat zat op die 45%, 50%.

De heer **Veringmeier**:

Er was nog heel wat te doen rondom het fijn slijpen en het leren van het model. Dat is uiteindelijk nog jarenlang doorgegaan.

De heer **Slootweg**:

U gaf al eerder aan dat het model, de uitwerkingen en de capaciteit een onderlinge verbinding hadden. De heer Blankestijn vertelde dat de Dienst Toeslagen na het kroningsweekend onvoldoende capaciteit had om de resultaten van het risicoclassificatiemodel te behandelen. En toch is het besluit genomen om het model in gebruik te nemen. Klopt dat? Het was dus niet een punt dat u meer capaciteit kreeg.

De heer **Veringmeier**:

Nee, we zagen in die tijd natuurlijk wel dat er meer posten waren die eigenlijk wel zouden kwalificeren voor een vorm van toezicht dan dat we handen beschikbaar hadden om het toezicht uit te voeren. Later is er ook capaciteit voor bijgeplust.

De heer **Slootweg**:

Hoe ging u in eerste instantie om met het punt dat er onvoldoende capaciteit was?

De heer **Veringmeier**:

Het aantal posten dat we selecteerden op basis van de classificatie, pasten we aan aan de beschikbare capaciteit.

De heer **Slootweg**:

En hoe maakte u die selectie?

De heer **Veringmeier**:

Het model classificeert uiteindelijk. Ik probeer het even met mijn hand aan te geven. Hier zitten dan de grootste risico's. Van die grootste risico's namen wij het aantal posten dat wij beschikbaar hadden, waarvan de collega's van

productie aangaven: wij hebben de capaciteit voor 100 posten, of voor 1.000 posten. Op die manier werd het uiteindelijk bepaald. Het zat trouwens meer in de tijdlijn van honderden posten dan van duizenden posten. Zo veel capaciteit was er niet.

De heer **Sloutweg**:

De Autoriteit Persoonsgegevens constateerde in december 2021 dat de Dienst Toeslagen in strijd met de Wet bescherming persoonsgegevens heeft gehandeld. Kwam dit voor u als een verrassing?

De heer **Veringmeier**:

Kwam dat als een verrassing? Toen niet meer, want het rapport waar u op duidt, is van 2020, denk ik. Op dat moment waren er natuurlijk al veel meer nieuwe inzichten, dus dat kwam niet als een verrassing.

De heer **Sloutweg**:

Nee. Als u terugkijkt op hoe het proces tot stand is gekomen en welke stappen er zijn genomen, vindt u het dan achteraf verantwoord hoe het in gebruik is genomen en hoe het is opgebouwd, zeker ook in het kader van rechtsbescherming en de Wet bescherming persoonsgegevens?

De heer **Veringmeier**:

Ja, ik vind dat dit wel verantwoord is gebeurd. Wij hebben in die tijd onderscheidende criteria gemaakt om onderscheid te maken, waardoor de kans dat dingen fout of goed zijn, wordt onderkend. Ik heb later natuurlijk gelezen, gehoord – dat is ook besproken – dat die onderscheidende criteria ook als discriminatie uitgelegd kunnen worden. Dat was nooit het doel van het model. Dat was niet het doel van de mensen bij Toeslagen, maar dat is uiteindelijk wel hoe het gepercipieerd is. Het doel was om onderscheidende criteria te hebben om zo veel mogelijk aanvragen aan de voorkant te classificeren, met het doel om hoge terugvorderingen te voorkomen.

De heer **Sloutweg**:

Ik begrijp wel dat het niet het doel was om met indicatoren te komen die discriminatie tot gevolg hebben. Wie is er dan volgens u verantwoordelijk voor dat dit niet gebeurt?

De heer **Veringmeier**:

U zegt: discriminatie tot gevolg hebben. Ik heb het AP-rapport ook goed gelezen. Ik begrijp dat de Autoriteit Persoonsgegevens deze week ook hier aan tafel zit. Ik heb juist in het rapport gelezen dat er geen sprake was van

discriminatie op basis van ras en etniciteit. Later is blijkbaar in de beeldvorming breed uitgemeten dat het model discriminerend is. Het model is onderscheidend. In 2020 heeft de AP geoordeeld dat dit uiteindelijk leidt tot een drietal bevindingen, waarvan twee bevindingen onrechtmatig zijn. Maar de AP heeft ook vastgesteld dat er geen sprake is van discriminatie op ras en etniciteit. Ik vind het ook best wel bijzonder en verdrietig, voor de medewerkers van Toeslagen maar zeker ook voor de mensen die uiteindelijk zijn gedupeerd, dat dit wordt geweten aan een model dat volgens mij niet die bedoeling had. Het lijkt erop dat de AP het ook niet op deze manier bevonden heeft. Er is wel op deze manier over gesproken.

De heer **Slootweg**:

Ik wil dit wel even heel goed begrijpen. Zit uw verlegenheid dan voornamelijk bij het feit dat het over beeldvorming gaat en bij wat dit betekent voor de mensen bij de Dienst Toeslagen?

De heer **Veringmeier**:

Niet alleen bij de mensen van de Dienst Toeslagen, maar ook bij het publiek. Inmiddels lijkt het de brede opinie te zijn dat de Belastingdienst discrimineert. Daar hebben wij als medewerkers van de Belastingdienst ontzettend veel last van. Collega's van mij die in toezicht werken en aan de telefoon zitten, hebben continu last van de opinie dat de dienst discrimineert. Dat is ingewikkeld. Het is ingewikkeld voor de medewerkers, maar ik denk dat het ook gevaarlijk is voor de compliance in de toekomst. Het toezicht staat onder druk. Dat is niet goed, volgens mij. Ik denk dat het terecht is dat datgene wat de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen doen, onder een vergrootglas ligt. Dat is terecht. Burgers hebben er ook recht op dat daar goed naar gekeken wordt. Maar we moeten wel oppassen met woorden als "discriminatie" als dat misschien niet aan de orde is. Als ik buiten deze zaal op het Plein aan iemand vraag wat die van de Belastingdienst vindt, krijg ik vaak terug dat we een discriminerende club mensen zijn. Dat vind ik ingewikkeld, niet alleen omdat het om de mensen van Toeslagen gaat, maar omdat de Belastingdienst geen zelfstandig naamwoord is. Daar werken 28.000 mensen. En die worden nu op deze manier bejegend.

De heer **Slootweg**:

Ik geef even het woord aan de voorzitter.

De **voorzitter**:

Ja, dat betekent dat we even gaan schorsen, voor tien minuten.

De vergadering wordt van 12.17 uur tot 12.27 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik verzoek de griffier om de getuige binnen te geleiden.

Goed, meneer Veringmeier, we gaan weer verder. Ik geef het woord aan de heer Azarkan.

De heer **Azarkan**:

Dank u wel, voorzitter. Meneer Veringmeier, ik wil graag met u kijken naar de risicoprofielen en de risico-indicatoren. Weet u nog hoe die zijn geselecteerd en waarom ze als relevant werden beschouwd voor het risicoclassificatiemodel?

De heer **Veringmeier**:

Ze zijn samengesteld op basis van die expertgroepen, zoals ook in dat weekend is gebeurd. Zo zijn ze uiteindelijk ook samengesteld. En wat was uw tweede vraag?

De heer **Azarkan**:

Waarom ze als relevant werden beschouwd.

De heer **Veringmeier**:

De relevantie ... Het gaat uiteindelijk om twee keer vijftien specialisten, en nadien worden die risico-indicatoren door onze specialisten, de mensen die het vak verstaan en die weten waar uiteindelijk de problemen voor burgers zitten ... Daar worden ze uiteindelijk voor gemaakt, en dan worden ze uiteindelijk ook opgenomen in het model. Zo'n model ontwikkelt zich ...

De heer **Azarkan**:

Daar komen we later nog op, ja. Wat was nou exact de rol van die twee keer vijftien specialisten? Op basis waarvan werden zij geselecteerd?

De heer **Veringmeier**:

De mensen zijn niet geselecteerd.

De heer **Azarkan**:

Op basis waarvan werden zij gevraagd?

De heer **Veringmeier**:

Ze werden gevraagd op basis van hun expertise.

De heer **Azarkan:**

Ja, en wat was die?

De heer **Veringmeier:**

Het zijn mensen die al tien, vijftien jaar bij Toeslagen werken en dit werk uitvoeren en weten wat er mis is met betrekking tot aanvragen waarin burgers fouten maken, waaruit vergissingen ontstaan en informatie op een verkeerde manier werd aangeboden en waarbij uiteindelijk mogelijk ook fraude aan de orde is. Het zou toch heel erg zonde zijn als we dat ergens in een laboratorium zouden doen zonder die medewerkers erbij te betrekken.

De heer **Azarkan:**

Het is volkomen logisch zoals u het uitlegt. Deze mensen hadden dus tien, vijftien jaar ervaring met het beoordelen van aanvragen.

De heer **Veringmeier:**

Jawel.

De heer **Azarkan:**

Nou is het overigens wel zo dat het systeem pas acht jaar bestaat als dit aan de gang is. Tien, vijftien jaar ervaring kon dus lastig voorkomen, maar u bedoelde waarschijnlijk: jarenlange ervaring.

De heer **Veringmeier:**

Nee, dat bedoel ik niet. Nogal wat collega's waren voortgekomen uit organisaties die voorheen betrokken waren bij het toezicht op wat de kinderopvangtoeslag en de huurtoeslag vóór die tijd waren. Er waren dus wel degelijk collega's die al twintig jaar ervaring hadden in de huurtoeslag, want die waren overgekomen vanuit VROM.

De heer **Azarkan:**

Oké, maar dat gebeurde wel op basis van andere wetgeving, toch? Ik doel op de Awir en de Wko, die uit 2005 komen.

De heer **Veringmeier:**

Ja, maar de basis is dat er uiteindelijk sprake is van een sociale voorziening voor burgers, of we dat nou de huursubsidie noemden, zoals vroeger, of de huurtoeslag, zoals later. Die medewerkers zijn meegekomen, dus de ervaring die zij uit die tijd hadden, telt net zo goed mee. Het is dus niet alleen maar een ...

De heer **Azarkan**:

Ja. En toch even voor de verdeling: waren het bij de beoordeling van de vragen ook mensen uit de IST-teams? Of kwamen die later?

De heer **Veringmeier**:

De IST-teams bestonden toen nog niet.

De heer **Azarkan**:

Die bestonden nog niet. Zaten er mensen uit fraudeteams bij?

De heer **Veringmeier**:

Ja, en vanuit de dienstverleningsteams vragen. We hadden bij Toeslagen geloof ik wel vier of vijf teams die de vragen deden. Dat zijn dienstverlenende teams. Alle expertises die we op dat moment binnen Toeslagen hadden, hebben dus bijgedragen aan het maken van de indicatoren.

De heer **Azarkan**:

Ja. En heeft u een soort proces gezien in de manier waarop die indicatoren tot stand zijn gekomen? Je hebt vijftien mensen bij elkaar. Die gaan wat opschrijven. Er valt ook wat af. Hoe is dat ongeveer gegaan?

De heer **Veringmeier**:

Eigenlijk min of meer zoals u dat aangeeft. Er wordt een situatie bedacht waarin we mogelijk zien dat een aangifte fout is. Waar zit dan de twijfel van de burger? Hoe kan je die twijfel oplossen? Welke informatie is daarvoor nodig? Want je hebt natuurlijk ook informatie nodig om dat te kunnen toetsen. Steeds ontstaan er van die driehoekjes, van: dit is de twijfel en met deze informatie kunnen we die twijfel wegnemen. Dat is dan een indicator voor het model.

De heer **Azarkan**:

Weet u nog hoeveel indicatoren er opgehaald werden in de groslijst?

De heer **Veringmeier**:

Nee, ik weet niet hoeveel dat er geweest zijn. Ik weet wel dat we uiteindelijk tussen de 40 en de 50 indicatoren in het model hebben gehad, maar die hadden we ook nog niet eens in dat weekend. In dat weekend hadden we er misschien twintig. Ik zou niet uit mijn hoofd weten hoeveel indicatoren we in dat weekend hebben opgesteld met elkaar. De indicatoren wisselden ook in

de loop van de tijd, in de loop van de jaren. Er vielen indicatoren af en er kwamen nieuwe bij.

De heer **Azarkan**:

Ik wil het even heel goed begrijpen. U zegt: we begonnen ongeveer met twintig, er kwamen erbij en er gingen er wat af. En dit model was eigenlijk een soort antwoord op de vraag wat Toeslagen kon doen om beter fraude te bestrijden. Dat was een beetje de context. U zegt dat het met name ging om fouten in de aangifte. Als er nou ...

De heer **Veringmeier**:

Mag ik daar toch iets op zeggen? Het model is niet vanuit die context gemaakt. De gedachte dat wij een instrument wilden hebben om uiteindelijk in de aanvraagfase iets te doen, was er al ver vóór wat we nu kennen als de Bulgarenfraude.

De heer **Azarkan**:

Nee, dat begrijp ik heel goed.

De heer **Veringmeier**:

Ik vind het voor mezelf slecht te begrijpen dat u telkens percipieert dat het model de bedoeling had om fraude te bestrijden.

De heer **Azarkan**:

Nee, dat is niet de perceptie die ik heb. Ik krijg terug uit de verhoren die we doen dat er op enig moment heel veel druk kwam om vanuit Toeslagen ... De heer Blankestijn vertelde dat. Het beeld bestond toch dat Toeslagen niks deed aan foute aangiftes, dat het geld te makkelijk wegging, dat er geen toezicht werd gehouden en dat er geen fraude werd bestreden. Op enig moment komt dan door die druk de vraag: "Wat doen jullie nou precies aan handhaving, toezicht en fraudebestrijding? Ga eens wat doen." En dan is dit iets wat naar voren wordt gehaald. Het was al bedacht, om met name fouten in de aanvragen ... Het zou in september gaan werken, maar op enig moment krijgt het een versnelling en dan gebeurt wat er in dat kroningsweekend gebeurde. Ik denk dus dat het goed is dat we dat zo vertellen. Maar ik heb toch even een vraag over de risico-indicatoren. Stel dat de vraag was geweest: kunt u een systeem bouwen waarmee we fraude kunnen bestrijden? Waren het dan andere indicatoren geworden?

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Waar zit 'm dat dan in?

De heer **Veringmeier**:

Dan wordt de attitude een hele andere. Dan gaan we veel meer trainingscases toevoegen die uiteindelijk langs de lijn van de FIOD zijn gekomen en dergelijke. Dan krijg je dus echt een heel ander type model en een ander type indicator.

De heer **Azarkan**:

Dus u zegt ...

De heer **Veringmeier**:

Als we echt een model zouden moeten maken, wat ik overigens niet kan ... Er is namelijk geen fraude. Eerst is er een aanname dat er mogelijk fraude is. De fraude wordt formeel pas vastgesteld op het moment dat die uiteindelijk ook door een tripartiet overleg is gegaan en er óf vervolgd is óf een vergrijpboete is opgelegd. Als dus in april 2013 de vraag was gekomen of er een model was om fraude aan te pakken, zoals u dat noemt, had ik geen antwoord kunnen geven op die vraag. We hebben niet zomaar een fraudemodel te maken, maar je krijgt wel hele andere indicatoren als je focust op fraudebestrijding. Vandaar dat in mijn rol, en die van de collega's die binnen Handhavingsregie werkten, de focus lag op het uitvoeren van onze handhavingsvisie. En natuurlijk zijn er indicatoren die wat meer naar de ene kant of naar de andere kant neigen, maar daardoor blijft zo'n model juist mooi in balans.

De heer **Azarkan**:

Ja, ja. Dan wil ik toch terug naar wat u zonet zei in antwoord op de heer Slootweg: wij pakten 1.000 aanvragen die fout waren, om een beetje als basis te gaan beoordelen wat dan foute aanvragen waren, en dat in een of andere vorm in het systeem te verwerken.

De heer **Veringmeier**:

Ik gaf aan: 1.000, maar eerder een paar honderd. Maar inderdaad. Die aanvragen werden uiteindelijk geselecteerd en aangeboden aan het toezicht, om uiteindelijk te onderzoeken waar dan eventueel de fout in de aanvraag zat, of in de verhoging van de toeslag, dus de aanvraag van de verhoging.

De heer **Azarkan**:

Ja. En zat er in die paar honderd nou ook fraude? Weet u dat überhaupt?

De heer **Veringmeier**:

Achteraf kan daar natuurlijk ook fraude tussen zitten, ja. Dat weet je niet op het moment dat je zo'n post aan de selectie aanbiedt.

De heer **Azarkan**:

Nee. Kunt u mij nog een keer uitleggen wat nou ... Als nou die hoogste aantallen uit het systeem komen, want zegt dat dan? Stel dat het systeem die hoogste 200 geeft. Wat is er dan met die 200?

De heer **Veringmeier**:

Wij beoordeelden die 200 niet alleen, maar we keken ook wat de grote gemene deler was. Dat is die intelligencefunctie: waarom zijn deze 200 nou geselecteerd en wat is eigenlijk de echte indicator op basis waarvan deze posten uitvallen? Dan kom je uiteindelijk tot de conclusie dat je soms een aanpassing moet doen in je dienstverlening en soms een aanpassing moet doen in je model. We zijn in die tijd ook gaan werken met doelgroepen. We zagen bijvoorbeeld dat er vaak posten uitvielen omdat burgers hun inkomen verkeerd inschatten, maar wij hadden het inkomen paraat in het kader van de polisadministratie. Dan leidt zo'n indicator er uiteindelijk toe dat we niet meer posten in het toezicht gaan doen, maar dat we burgers gaan aanschrijven om hun inkomen te verhogen. Het is dus niet alleen maar de toezichtactie. Het is veel meer de intelligence, zoals we dat ook definiëren, die belangrijk is om uiteindelijk problemen te voorkomen voor toeslaggerechtigden.

De heer **Azarkan**:

Was er nou een systeem om de betrouwbaarheid of de validiteit van de risico-indicatoren te meten en te evalueren?

De heer **Veringmeier**:

Een systeem was er, want naast dat we de posten uiteindelijk controleerden die de hoogste risico's hadden, werd er ook een steekproef genomen op de rest. Die steekproef is om twee redenen relevant, ten eerste om hoe het model werkt te valideren en ten tweede om mogelijk nieuwe risico's, die je niet onderkent, uiteindelijk ook toe te voegen.

De heer **Azarkan**:

U zegt: we begonnen in dat weekend met twintig risico-indicatoren. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:
Circa.

De heer **Azarkan**:
Circa. Vanaf wanneer gebruikte u er 40, 50?

De heer **Veringmeier**:
Dat is een beweging geweest. Iedere maand werd er een run gedraaid. Er werd op basis van de indicatoren die het meeste en het minste scoorden, gekeken welke er meer of minder relevant waren. Er kwamen soms ook uit het werkveld, vanuit de collega's, nieuwe risico's naar voren waar nog geen indicator voor was. Dan werd die toegevoegd. Dus het is een model geweest dat bewoog.

De heer **Azarkan**:
Maar had u er in september van dat jaar nog steeds 20 of waren het er inmiddels al 40?

De heer **Veringmeier**:
Wellicht 40. Dat weet ik niet. Dat antwoord kan ik u niet geven, meneer Azarkan.

De heer **Azarkan**:
Is dat nog ergens goed gelogd, goed vastgelegd?

De heer **Veringmeier**:
Het aantal risicoregels?

De heer **Azarkan**:
Ja.

De heer **Veringmeier**:
Ja, dat is zeker vastgelegd. We hebben een overzicht. Ik weet niet of dat overzicht per week gemaakt kan worden, maar er is een overzicht in Excel waarin alle risicoregels en indicatoren staan, en waarin staat welke indicatoren uiteindelijk niet meer gebruikt worden en welke nieuwe indicatoren eventueel worden ingebracht als er weer een evaluatie is geweest.

De heer **Azarkan**:

Is er nou bij het opstellen van de lijst van risico-indicatoren ook rekening gehouden met de mogelijke ongewenste gevolgen hiervan?

De heer **Veringmeier**:

Nee, niet met de ongewenste gevolgen. De gewenste aanpak heb ik geduid. Ik heb geduid wat wij wilden dat de uitwerking van het model zou zijn. Ik weet niet welke ongewenste gevolgen u dan bedoelt.

De heer **Azarkan**:

Het risico dat er een verboden onderscheid is tussen groepen mensen op basis van die kenmerken.

De heer **Veringmeier**:

Nee, maar, misschien als u mij toestaat ... Er is natuurlijk terecht heel veel gesproken over nationaliteit, want een van de indicatoren was de Nederlandse nationaliteit/niet de Nederlandse nationaliteit. Dat was zeker in 2013 een heel belangrijk onderscheid, ook ter voorkoming van misbruik of onjuiste aanvragen. Waarom? In die tijd was er nog geen één-bankrekeningnummer. Het gebeurde in die tijd dat mensen die kort in Nederland waren ... Dan heb je al meerdere indicatoren: niet-Nederlandschap, een bsn dat redelijk nieuw is en bijvoorbeeld mensen die met twintig anderen op één adres wonen. In die tijd gebeurde het nog weleens dat toeslaggerechtigden werden "geholpen" door een omgeving die eigenlijk vooral zichzelf wilde helpen en niet de betrokkene.

Ik denk dus dat juist zo'n onderscheid als ja of nee de Nederlandse nationaliteit ... Overigens had dat voor de Bulgaren bij wijze van spreken helemaal geen uitwerking, omdat dat een groep mensen was die past binnen de Europese Economische Ruimte. Zo heette dat toentertijd en nog steeds. Die mensen hebben dus sowieso toegang tot het systeem in Nederland. Maar juist die combinatie van indicatoren maakte het onderscheid. Op dat moment was de combinatie van nationaliteit, een jong bsn, ingeschreven met meerdere mensen op één plek, juist een combinatie van indicatoren die erop duidde dat deze mensen soms werden misbruikt voor het aanvragen van een toeslag. Wij hebben op dat moment dus niet het idee gehad om een negatief effect te bereiken, maar juist om een positief effect te bereiken. Dat dat nu anders is, snap ik.

De heer **Azarkan**:

In antwoord op de vraag van mijn collega of er naar de verwerking van de

gegevens werd gekeken, vertelde u dat er juristen rondliepen. Wat was de rol van die juristen? Waar keken die naar?

De heer **Veringmeier**:

Die keken, zoals ik net ook heb aangegeven, vanuit hun eigen vakgebied. Iedere jurist ...

De heer **Azarkan**:

Ja, maar was dat arbeidsrecht? Was dat fiscaal recht? Wat was het gebied van deze mensen?

De heer **Veringmeier**:

Beleid en Vaktechniek bestond in die tijd uit acht mensen. Vier mensen zaten bij mij in het team en vier mensen bij de collega van productie. Ze hadden allemaal hun eigen expertise. Een collega was heel erg goed met betrekking tot de huurtoeslag. Een ander was dat weer bij de Wko en weer een ander bij de Awb en de Awir. Dus iedereen heeft vanuit zijn eigen vakgebied gekeken. Er zijn ook collega's die vanuit de Algemene wet bestuursrecht en vanuit de Awir hebben meegekeken. Ze wogen dan mee of het paste vanuit hun expertise.

De heer **Azarkan**:

Maar is er nog heel specifiek door juristen meegekeken naar het verwerken van gegevens en de risico's daarbij die ik net noemde, namelijk het risico van het verboden onderscheid maken tussen groepen?

De heer **Veringmeier**:

Nee, maar dat was op dat moment ook niet aan de orde. Nogmaals, het doel van het model was uiteindelijk om problemen voor burgers te voorkomen en niet om problemen te maken. Later zijn natuurlijk de inzichten ontstaan dat dit model juist heel veel problemen zou hebben veroorzaakt. Het is jammer dat dat zo gebeurd is, maar uiteindelijk was dat op dat moment niet de aanleiding om het model te bouwen. Ik denk dat onze juristen op dat moment nog niet vanuit de optiek die u noemt ...

De heer **Azarkan**:

Maar meneer Veringmeier, het gaat me er niet om wat de intentie achter dat model was. Dat geloof ik wel. Het gaat erom dat je met elkaar waarborgen hebt.

De heer **Veringmeier**:
Zeker.

De heer **Azarkan**:
En dus moet je risico's inschatten. Ook als de mate waarin zich dat zou kunnen voordoen, vrij laag is, en ook als het niet de intentie was, dan is het toch nog steeds verstandig om dat wel op z'n minst te toetsen?

De heer **Veringmeier**:
Nogmaals, er is getoetst door deze mensen en er is uiteindelijk vastgesteld dat de informatie die wij gebruikten, al voorradig was binnen Toeslagen.

De heer **Azarkan**:
Is er getoetst aan de Wet bescherming persoonsgegevens van toen?

De heer **Veringmeier**:
Een van de juristen had dat onderwerp als zijn domein. Iedereen kijkt vanuit zijn eigen domein naar een vakgebied. Volgens mij heb ik net ook aangegeven dat er niet een nota of een memo is waarin een specialist heeft aangegeven in het kroningsweekend van 2013: ik zie geen bezwaren met betrekking tot de Wbp. Dat is er niet.

De heer **Azarkan**:
We zagen dat in het procesontwerp veel informatie via Excelsheets en mailverkeer werd aangeleverd en uitgeworpen. Welke gevolgen had dit voor de kwaliteit van data?

De heer **Veringmeier**:
Ik weet niet helemaal waarop u doelt. Misschien kunt u mij helpen.

De heer **Azarkan**:
Ik kom daar straks nog even op terug, want ik zie dat ik inderdaad ... Ik zal even terug moeten.

Uit ons onderzoek is gebleken dat vanwege tijdsgebrek vaak geen aselechte controles plaatsvonden onder aanvragen met een lage risicoscore om de resultaten daarvan in dit model in te voeren. Wat had dit voor gevolgen voor de selectie van het model?

De heer **Veringmeier**:

Als je de werking van het model en ook de validiteit van het model goed wil vaststellen, dan hoort daar ook een steekproef bij.

De heer **Azarkan**:

Ja, onder die groep, dus onder de groep met een lage risicoscore.

De heer **Veringmeier**:

Jawel.

De heer **Azarkan**:

Gebeurde dat nou altijd?

De heer **Veringmeier**:

Dat gebeurde niet altijd.

De heer **Azarkan**:

Wat had dat dan voor gevolgen voor de kwaliteit?

De heer **Veringmeier**:

Uiteindelijk gaat dan wat in de techniek "de performance van het model" heet naar beneden. Dat betekent dat als een model op een gegeven moment 70% zou scoren en je dat uiteindelijk gaat ...

De heer **Azarkan**:

Was het wel belangrijk dat er een soort contra-informatie in gezet werd om die kwaliteit hoog te houden? Was dat belangrijk voor de kwaliteit?

De heer **Veringmeier**:

Dat is belangrijk voor de kwaliteit van het model. Voor de selectie en de uitworp verandert er eigenlijk niet zo veel. Hooguit zal je in de selectie van de posten uiteindelijk zien dat het aantal posten met bevindingen zal afnemen.

De heer **Azarkan**:

Maar meneer Veringmeier, u zei net: als je dat niet goed doet, dan zakt op een gegeven moment de kwaliteit van dat model.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Dat klopt. Waarom werd dat niet gedaan?

De heer **Veringmeier**:

Op dat moment waren er capaciteitsissues.

De heer **Azarkan**:

Maar dan weten we toch dat er een systeem wordt gebruikt dat een steeds mindere kwaliteit levert, waarvan uw collega, mevrouw Van de Bospoort, zei: ik had op enig moment het idee dat we wat te veel in dezelfde hoek van de vijver bezig waren. Herkent u dat?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb dat hier wel paraat. In 2015 hebben we ook al een onderzoek gedaan naar wat we de "hit rate" van het model noemen. Toen kwamen we al tot de conclusie dat de performance, zeg maar "de uitworp van het model", langzaam maar zeker minder werd. Eigenlijk heeft dat meerdere redenen. Natuurlijk zal ik iedereen, zeker achteraf, die werkt met AI, echt aanraden om altijd steekproeven te nemen. Op het moment dat die niet worden genomen zou je zo'n model, met de wetenschap van nu, eigenlijk niet moeten gebruiken.

De heer **Azarkan**:

Maar af en toe kwam het dus voor dat die steekproef niet genomen werd. Klopt dat? Daarvan zegt u: met de wetenschap van nu is het eigenlijk onverstandig om dan zo'n AI-systeem, wat het risicoclassificatiemodel was, te gebruiken.

De heer **Veringmeier**:

Dat was zeker aan de orde, ja.

De heer **Azarkan**:

Mevrouw Van de Bospoort zegt: we hadden het gevoel dat we eigenlijk steeds in dezelfde groep mensen aan het vissen waren.

De heer **Veringmeier**:

Dat gevoel had ik niet. Mevrouw Van de Bospoort heeft uiteindelijk aangegeven dat de hit rate van het model te laag was. Zij wilde die omhoog hebben om een financiële doelstelling te kunnen realiseren. Zo heb ik er nooit naar gekeken. Ik heb gisteren ...

De heer **Azarkan**:

Heeft u dat ooit kenbaar gemaakt? U zegt dat mevrouw Van de Bospoort zei: we moeten meer mensen gaan opzoeken waarmee we geld kunnen verdienen voor de businesscase. U zegt daar nooit zo naar te hebben gekeken. Heeft u dat aan haar of het mt kenbaar gemaakt?

De heer **Veringmeier**:

In die tijd, toen dat onderzoek plaatsvond, in 2018, werkte ik niet meer bij Toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Maar de opbrengst van de businesscase was al in 2013. Dat was het eerste jaar. Toen is er 25 miljoen opgehaald, en in 2014, 2015, 2016, 2017 en 2018. En u geeft nu antwoord voor 2018. Heeft u nou al eerder laten weten dat u daar niet zo naar keek?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb er nooit op die manier naar gekeken. Dat hoefde ook niet, want het halen van financiële businesscases was niet mijn verantwoordelijkheid. Dat was de verantwoordelijkheid van anderen binnen Toeslagen. Er zijn bij mij in die tijd eigenlijk geen signalen geweest dat wij die financiële businesscase niet zouden halen. Het is ook geen drijfveer voor mij geweest om dat te doen.

De heer **Azarkan**:

Maar het is toch een principiële en ook wel een wat ideologische keuze om te zeggen ... U zegt: "Dit was geen fraude-instrument. Wij deden niet zozeer aan fraudebestrijding. Wij wilden fouten voorkomen." Maar het systeem werd dus ook ingezet om die 25 miljoen euro te detecteren en daarmee te voldoen aan de eis die gesteld werd vanuit die businesscase. Dat is toch ook gewoon ideologisch? Dat staat toch los van wat u zegt: ik heb dat pas door op het moment dat dreigt dat we dat niet halen? Heeft u dan problemen met het instrument of met het feit dat het niet gehaald werd?

De heer **Veringmeier**:

Het lijkt erop dat het zo gepercipieerd wordt dat het risicoclassificatiemodel het instrument was om de businesscase te realiseren.

De heer **Azarkan**:

Nee, het was mede een manier om aanvragen die daarna verder werden

gecontroleerd ... Daar kon een opbrengst mee gegenereerd worden. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Nee, want wij hebben al in 2012 aangegeven dat Toeslagen geen opbrengst kan genereren.

De heer **Azarkan**:

Dan wordt het een semantische discussie tussen ons. Wat als businesscase meegerekend werd, was niet zozeer dat er geld werd teruggehaald, zoals aan de fiscale kant, maar dat er een toeslag niet werd uitgekeerd of zelfs werd teruggehaald. Dat werd dan toch geteld als vervulling van die businesscase?

De heer **Veringmeier**:

Zeker.

De heer **Azarkan**:

Stel dat ik u nu vraag: levert u mij 200 gevallen aan waarin er het meeste sprake is van fouten. Dan is er toch ook een kans dat ik daarmee zeg dat ik dat geld daarvoor niet kan uitbetalen? Dat werd dan opgeteld bij de vervulling van die businesscase van 25 miljoen, toch?

De heer **Veringmeier**:

Door de mensen van bedrijfsvoering, onze financiële rekenmeesters, zoals die hier werden genoemd, werd het zo opgeteld. Door mij werd dat nooit zo opgeteld en ook op mijn afdeling niet.

De heer **Azarkan**:

Mijn vraag was of u op enig moment heeft gezegd: ik vind dat eigenlijk gewoon niet zo'n prettige manier van doen; dat sluit totaal niet aan?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb op die manier nooit gerekend, meneer Azarkan. Ik denk dat het ...

De heer **Azarkan**:

Wist u wel dat het gebruikt werd door uw collega's om die businesscase van 25 miljoen rond te krijgen?

De heer **Veringmeier**:

Ik wist dat er een businesscase was en dat er uiteindelijk gerapporteerd moest worden over het realiseren daarvan.

De heer **Azarkan**:

Ja, en dat u daar ook een rol in speelde in die zin dat u de posten aanleverde, dus eigenlijk de mensen. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Azarkan**:

Helder. Wat zijn naar uw oordeel de grootste kwetsbaarheden van het model?

De heer **Veringmeier**:

Vraagt u mij dat vandaag, in 2023, of vraagt u mij dat in 2013?

De heer **Azarkan**:

Ik vraag dat in 2023.

De heer **Veringmeier**:

In z'n algemeenheid heb ik geleerd dat je zorgvuldig moet omgaan met AI-modellen rondom PIA's, GEB's en dergelijke en dat je vooral ook instrumenten ter validatie moet inbouwen. Dat betekent dus dat je steekproeven moet inbouwen.

De heer **Azarkan**:

Dus eigenlijk zegt u, als ik het mag samenvatten, dat de twee belangrijkste bevindingen zijn waar we het eigenlijk de hele tijd over hebben. Dat is namelijk dat je er aan de voorkant voor moet zorgen dat je gegevens-effectbescherming hebt, dus dat je kijkt welke informatie van burgers wordt gebruikt en op welke manier, en het tweede ging over ...

De heer **Veringmeier**:

... ervoor zorgen dat er een gevalideerd ...

De heer **Azarkan**:

Lerend, ja. Dus dat het eigenlijk onverstandig is om het systeem te gebruiken als je het niet regelmatig laat leren en regelmatig toetst. Zijn er nog andere bevindingen van u die we kunnen meenemen?

De heer **Veringmeier**:

Nee, die heb ik niet. Ik denk wel dat het nog goed is om een en ander toe te lichten. Die steekproef is natuurlijk belangrijk voor een AI-model. Destijds is die steekproef onder druk van de capaciteit niet altijd uitgevoerd, maar het model werd ook gebruikt aan de voorkant, om te toetsen of een aanvraag wel of geen fouten bevatte. De financiële consequenties voor burgers waren dus anders dan wanneer je het model aan de achterkant zou inzetten.

De heer **Azarkan**:

Maar toch even een vraag, meneer Veringmeier: hield u nou precies in de hele keten bij wat er met die selectie van burgers gebeurde door collega's verderop? Hield u dat allemaal in de gaten?

De heer **Veringmeier**:

Nee, niet allemaal.

De heer **Azarkan**:

Nee, dus hield u alle stappen in de gaten?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet wat u met "alle stappen" bedoelt. Wat wij in de gaten ...

De heer **Azarkan**:

Ik probeer iets vast te stellen. U zegt eigenlijk: wij hebben dat systeem hier- en hiervoor bedacht, met name foutendetectie, et cetera. Wij hebben vastgesteld met elkaar dat uw collega's het ook gebruikten om een bijdrage te leveren aan de opbrengsten voor de businesscase fraude, die elk jaar 25 miljoen was. Ik begrijp wel dat u zegt: dit is waar ik het voor bedoeld heb. Maar wat gebeurde er verderop in de keten? Had u daar overal toezicht op? Wist u wat daar allemaal gebeurde?

De heer **Veringmeier**:

Mij is niet precies duidelijk wat u met "allemaal" bedoelt. Als dat alles is, dan moet ik nee zeggen, want dat vind ik te ingewikkeld. Wat relevant was voor mijn keten om bij te houden, want daartoe wil ik me dan beperken ... Wij keken naar de resultaten van het model in relatie tot de doelgroep, dus wat we daar uiteindelijk van konden leren. Wij zagen ook al in 2015 dat de hit rate van het model afnam. Dat bevestigt eigenlijk ook wat hier afgelopen vrijdag is besproken door de heer Van der Vlist, namelijk dat in 2015-2016 het aantal posten met onregelmatigheden afnam. Ik en mijn collega's merkten ook dat het aantal fouten van burgers afnam. Wij zagen dus met

name met elkaar dat de handhavingsaanpak van Toeslagen stap voor stap ging werken. Wij hebben dat vanuit onze afdeling nooit financieel gemaakt. Andere afdelingen hebben dat wel moeten doen, omdat er uiteindelijk druk lag, ook vanuit de politiek, om businesscases te realiseren.

De heer **Azarkan**:

Dus er werd met fraudebestrijding te weinig opgehaald voor de businesscase fraude, die 25 miljoen. Volgens mij hebben wij mevrouw Van de Bospoort hier horen zeggen dat er vervolgens op een aantal afdelingen hot/hor werd gezegd: nou gaan we binnen die groep kijken, want daar zit potentieel de hoogste opbrengst. U zegt: daar heb ik nooit aan meegedaan. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt. En toen datgene plaatsvond waar gisteren over gesproken is, werkte ik niet meer bij Toeslagen.

De heer **Azarkan**:

Nee. Dan toch nog even over de documenten die in de afgelopen jaren met de Tweede Kamer zijn gedeeld. Daaruit ontstaat het beeld dat bepaalde groepen burgers oververtegenwoordigd waren in de selectie. Dat betreft mensen afkomstig uit de grote steden, mensen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, mensen die een laag jaarinkomen hebben, mensen die alleenstaand zijn en mensen die veel uren kinderopvang afnemen. Was u er nou destijds bekend mee dat het risicoclassificatiemodel met name en bij herhaling mensen uit deze groepen selecteerde?

De heer **Veringmeier**:

Niet uit deze groepen. Wel was bekend – dat was ook de ervaring – dat mensen die niet altijd zelfredzaam waren, de meeste fouten maken. Maar dat komt uiteindelijk uit het model.

De heer **Azarkan**:

Komt dat overeen met ... Want als wij terugkijken, blijkt het toch vaak te gaan om mensen die geen Nederlandse nationaliteit bezitten – dat zeg ik nog een keer – uit de grote stad, vaak alleenstaande moeders die veel uren kinderopvang afnemen. Hoe verklaart u dat deze mensen uit het risicoselectiemodel komen?

De heer **Veringmeier**:

Het risicoselectiemodel bevat indicatoren die onderscheid maken. Dat

onderscheid was niet bedoeld om op basis van nationaliteit te selecteren. De uitkomst ...

De heer **Azarkan**:

Maar nationaliteit zat wel in het risicoclassificatiemodel.

De heer **Veringmeier**:

Ja, Nederlandse nationaliteit: ja of nee? Maar dat was in combinatie met allerlei andere indicatoren. Uiteindelijk blijkt de uitkomst te zijn dat bepaalde groepen oververtegenwoordigd zijn. Dat zag ik ook in de brief van de staatssecretaris van 2021 of 2022 staan. Wij hebben in die tijd natuurlijk wel gezien dat die groepen oververtegenwoordigd waren. Wat wij gedaan hebben, is proberen om die doelgroepen te helpen. Dat betekent met betrekking tot mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit dat wij met het COA afspraken hebben gemaakt om mensen uiteindelijk te helpen. We hebben uiteindelijk ook ...

De heer **Azarkan**:

We hebben gehoord van de heer Blankestijn dat er heel gericht op kwetsbare groepen ...

De heer **Veringmeier**:

... veel toeslagenservicepunten voor kwetsbare groepen opgezet. Juist die kwetsbare groepen kwamen uit het model en dat was voor ons aanleiding om in de dienstverlening maatregelen te nemen en niet in het toezicht of in de fraudebestrijding. Dat is wel vaak de perceptie, maar het is juist andersom.

De heer **Azarkan**:

U had het ook over die perceptie. We hadden het, vlak voordat we kort schorsten, over de vraag of het discriminerend is of niet. U zegt dat dat niet discriminerend was, want dat is de perceptie. U zegt: dat is vervelend. Ik realiseer me dat. Als er over collega's wordt gezegd dat ze discrimineren, is dat gewoon vervelend. Je werkt met toewijding bij de Belastingdienst, je wil het goede doen en dan wordt dat gezegd. Maar ik zeg er wel bij dat de Autoriteit Persoonsgegevens dat heeft vastgesteld. U heeft gezegd dat dat niet zo is. Zij schrijven letterlijk op pagina 1 van 6 van de brief: "Tevens was er bij twee van deze drie verwerkingen sprake van discriminerend en daarmee onbehoorlijk handelen." U heeft het over dat rapport. Op pagina 50 van het rapport van de AP staat onder 3.73: "Op basis van het voorgaande concludeert de AP dat het gebruik van de nationaliteit van aanvragers sinds in ieder geval maart 2016 tot oktober 2018 voor de indicator

Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap in het risicoclassificatiemodel – uw model – is aan te merken als een discriminerende verwerking en daarmee is deze onbehoorlijk in de zin van met artikel 5, eerste lid 1 AVG en artikel 6 Wbp." Dat is toch de conclusie van de AP, niet zozeer van ons?

De heer **Veringmeier**:

Ja, discriminerende verwerking heeft de AP inderdaad aangegeven als onbehoorlijk. Zo heeft die het gekwalificeerd, en deze toevallig ook als onrechtmatig. In hetzelfde rapport ... Want de woorden "discriminatie" en "onderscheid maken" leiden in het spraakgebruik ook tot verschillende inzichten, denk ik. De AP heeft ook verklaard – die tekst heeft u waarschijnlijk ook gelezen – dat Toeslagen niet gediscrimineerd heeft op ras of etniciteit. En in het spraakgebruik staat discriminatie toch gelijk met ...

De heer **Azarkan**:

Meneer Veringmeier, het gaat me ...

De heer **Veringmeier**:

Het was niet in strijd ...

De heer **Azarkan**:

Meneer Veringmeier, ik denk dat het goed is dat we dit heel goed doornemen met elkaar. Maar ik heb net pagina 50 opgelezen, waar staat wat de Autoriteit Persoonsgegevens bedoelde met discrimineren. Al het andere wat er niet in staat, hoeven we niet met elkaar te gaan doornemen. Mijn vraag aan u was, voordat ik op dat punt kwam, of u zich heeft gerealiseerd dat dat soort risico's erin zaten.

De heer **Veringmeier**:

Nee, omdat het doel uiteindelijk was om deze doelgroep te helpen.

De heer **Azarkan**:

Dan mijn laatste vraag op dit onderdeel. U zei op enig moment tegen de heer Slootweg: er was druk; het moest in dat weekend. Toen was de vraag of dat model voldoende klaar was. Toen zei u – ik heb het opgeschreven: gezien de druk van buiten was het verstandig dat we het gingen gebruiken. Klopt dat?

De heer **Veringmeier**:

Dat klopt. Dat was in ieder geval mijn advies. Het besluit ...

De heer **Azarkan**:

Hoe weegt u dat dan als variabele? U heeft een model waarvan ook de heer Blankestijn zei: het is nog niet goed genoeg, maar we gaan het toch gebruiken. Hoe weegt u dat af tegen ... Wat is dan die druk van buiten waardoor een model dat niet klaar is, dan toch gebruikt wordt? Kunt u daar iets over vertellen?

De heer **Veringmeier**:

Op dat moment was de druk immens om iets te doen, om een bijdrage te leveren vanuit Toeslagen aan wat toen de publieke opinie was, namelijk dat fraude bestreden moest worden. Dit model, dat niet exclusief was bedoeld om fraude te bestrijden, hielp uiteindelijk wel om een aantal onvolkomenheden in het toeslagensysteem, zoals dat aan de orde is, bloot te leggen.

De heer **Azarkan**:

Maar de conclusie is: het wordt in heel beperkte tijd gemaakt. De conclusie is: het had eigenlijk een aantal keren ... U zei net al: het is niet verstandig als je dat niet regelmatig toetst met die selecties, door daar ook een soort tegeninformatie in te zetten. Dat gaf u zelf aan. Mijn vraag is: hoe weeg je nou wanneer de druk zo hoog is dat je toch een systeem in gebruik neemt dat feitelijk nog niet klaar is voor gebruik?

De heer **Veringmeier**:

Ja, hoe weeg je dat? Op dat moment zijn afwegingen gemaakt om dit uiteindelijk toch in gebruik te nemen.

De heer **Azarkan**:

En u zegt dat dat was onder tijdsdruk en onder druk van buiten.

De heer **Veringmeier**:

Zeker. Het was een algemene wens, ook vanuit de politiek, dat er fraudemaatregelen genomen moesten worden. Nogmaals, dit was niet exclusief als fraudemaatregel bedoeld, maar het leverde uiteindelijk wel een bijdrage om het systeem completer te maken.

De heer **Azarkan**:

Welk deel was fraudebestrijding en welk deel niet? Kunt u dat in percentages uitdrukken?

De heer **Veringmeier**:
Nee.

De heer **Azarkan**:
Ongeveer?

De heer **Veringmeier**:
Ook niet.

De heer **Azarkan**:
Maar het deed het wel een beetje?

De heer **Veringmeier**:
Het is misschien goed om aan te geven dat wij bij Toeslagen natuurlijk aan fraudebestrijding hebben gedaan en ook aan onderzoeken als wij het vermoeden hadden dat er sprake was van fraude. We stellen per jaar ongeveer 10 miljoen beschikkingen vast voor toeslagen. We hebben 354 vergrijpboetes opgelegd in al die jaren. 354 maal hebben wij daadwerkelijk geconstateerd dat er sprake was van fraude en is uiteindelijk een vergrijpboete opgelegd. Daarnaast is een aantal zaken naar de FIOD gegaan. Daar heeft de heer Van der Vlist over gesproken. Dat zijn er misschien 200, 250.

De overige zaken zijn door Toeslagen niet als fraudezaak behandeld. Ik snap heel goed dat wat burgers is overkomen, verschrikkelijk is en dat burgers dat percipiëren als "ik ben fraudeur". Dat snap ik. Het is superverdrietig dat dat hun is overkomen, maar dat heeft niets te maken met de fraudeaanpak van Toeslagen. Als je een handhavingsorganisatie, een uitvoeringsorganisatie als de onze, een strenge wet geeft, die ook nog eens een keer, omdat het een langdurige politieke wens is, streng moet worden uitgevoerd, dan is het resultaat strenge resultaten. Het is superverdrietig dat dat deze mensen is overkomen, maar dat ligt niet aan een fraudeaanpak van Toeslagen.

De heer **Azarkan**:
Tot slot. Volgens mij heeft de heer Blankestijn hier aangegeven dat er in de tijd dat de druk hoog was – die donkere tijd, zoals hij 'm beschreef – ook wet- en regelgeving is overtreden. Als we hier constateren dat dat ook gold voor het risicoclassificatiemodel op het gebied van de Wet bescherming persoonsgegevens en de AVG, dan worden de waarborgen die juist bedoeld zijn als bescherming voor de burger, niet toegepast. Dat klinkt paradoxaal,

maar dat betekent: als we dit niet doen, dan zijn de gevolgen van zo'n strenge wet soms ten onrechte keihard.

De heer **Veringmeier**:

Ja. Daar heeft u absoluut gelijk in, maar ...

De heer **Azarkan**:

Dan geef ik het woord aan de heer Slootweg.

De heer **Veringmeier**:

Nou, dat is wel eh ... Nou ja.

De heer **Slootweg**:

Meneer Veringmeier. De heer Blankestijn heeft vorige week verklaard dat het oorspronkelijke doel van het risicoclassificatiemodel was om aanvragen met een hogere kans op fouten te ontdekken, uit te werpen en te controleren voordat een toeslag werd toegekend. Deelt u die visie?

De heer **Veringmeier**:

Ik zat nog even met mijn gedachten bij het slot van de heer Azarkan, dus wilt u de vraag opnieuw stellen voor mij? Excuus.

De heer **Slootweg**:

Deelt u de visie van de heer Blankestijn, die vorige week verklaard heeft dat het oorspronkelijke doel van het risicoclassificatiemodel was om aanvragen met een hogere kans op fouten te ontdekken, uit te werpen en te controleren voordat een toeslag werd toegekend?

De heer **Veringmeier**:

Die visie deel ik, jawel.

De heer **Slootweg**:

De commissie is veel documenten tegengekomen waarin het risicoclassificatiemodel wordt gepresenteerd als middel om aanvragen met een verhoogd frauderisico te selecteren. Het betreft hier ook interne documenten, zoals een procesbeschrijving die door het regieteam informatiemanagement in september 2013 is opgesteld. Hierin staat onder meer: "het doel van de risicoselectie is om zo veel mogelijk fraudegevallen af te vangen" en "een hoge risicoscore indiceert fraude". Hoe komt het dat het model vaak werd omschreven als een model dat een verhoogd risico op fraude detecteert?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb dat ook gelezen en heb daar kennis van genomen.

De heer **Slootweg**:

U kende deze interne documenten niet eerder?

De heer **Veringmeier**:

Ik heb ze nog een keer goed bestudeerd, want ik kende ze niet. Ik heb dat niet eerder voor de geest kunnen halen dan later. Ik heb het ook gelezen. Inhoudelijk klopt wat in het document staat, alleen is het woord "fraude" daarin heel vaak gebruikt. Ik kan me niet anders voor de geest halen dan dat dat toch is gebeurd. Alles wat speelde in 2013 was doordeesemd van de geur van fraude en fraudebestrijding. De collega's die dit proces zo goed mogelijk hebben opgeschreven, hebben vooral het woord "fraude" gebruikt, waar wij dat niet zouden hebben gebruikt. Dat is de enige reden waarmee ik het kan verklaren, maar verder doet de inhoud van het document recht aan hoe ik naar het model heb gekeken.

De heer **Slootweg**:

In een Kamerbrief van 21 april 2022 wordt duidelijk dat de risicoscore werd gebruikt door een screeningsteam van Toeslagen dat signalen van misbruik en oneigenlijk gebruik beoordeelde. Die informatie kon vervolgens worden gedeeld voor onderzoeken van het Combiteam Aanpak Facilitators, CAF. Als het model het onderscheid tussen fouten en fraude niet kon maken, waarom werden deze gegevens dan betrokken bij de beoordeling van signalen van misbruik en oneigenlijk gebruik?

De heer **Veringmeier**:

"Screeningsteam" suggereert dat er een heel team mensen aan het werk is, maar dat waren een of twee mensen die een deel van hun tijd signalen toetsten. Natuurlijk waren signalen uit het kwalificatiemodel soms signalen die duiden op mogelijke fraude. Dan was er mogelijk toch een risico of een vermoeden daarvan. Deze collega's werkten die signalen op en brachten die uiteindelijk via het tweewekelijks overleg richting het CAF.

De heer **Slootweg**:

Daarnaast schrijft de staatssecretaris van Financiën in deze brief van 21 april 2022 dat de risicoscore óók gebruikt werd voor de selectie van adressen in het kader van projecten van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams, de LSI. Weet u hoe dat in zijn werk ging?

De heer **Veringmeier**:

Ik weet niet exact hoe het in z'n werk ging. Ik heb wel recent het rapport van PwC over het uitwisselen van de signalen gelezen. De wetenschap die ik heb, komt uit dat rapport. Nogmaals, in die tijd gold in ieder geval dat gegevens van de Dienst Toeslagen op basis van de Awir uitdrukkelijk niet zonder meer konden worden uitgewisseld met anderen. Dat was absoluut de policy. Ik ben blij dat PwC, gelukkig, min of meer heeft bevestigd dat die informatie niet is uitgewisseld met anderen. Maar hoe dat precies ging ... Dat is wetenschap die ik inmiddels heb omdat ik de stukken gelezen heb, maar die wetenschap had ik toen niet.

De heer **Sloutweg**:

Maar het klopt dus wel dat de informatie die u min of meer verzameld had, uiteindelijk dáár terecht kwam?

De heer **Veringmeier**:

Nee, die kwam daar niet terecht. De resultaten van de selectie kwamen daar niet terecht. Dat is uitdrukkelijk vastgesteld door PwC. De scores zijn niet gedeeld.

De heer **Sloutweg**:

Werden de persoonsgegevens van de mensen met een hoge score gedeeld? Of gebeurde dat ook niet?

De heer **Veringmeier**:

Nee.

De heer **Sloutweg**:

En werden de indicatoren die voor het risicoclassificatiemodel waren ontwikkeld gebruikt voor analyses in het kader van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams?

De heer **Veringmeier**:

Ingewikkelde vraag, of misschien een ingewikkeld antwoord. Een indicator is een set aan feiten die uit bepaald gedrag volgt. Natuurlijk wordt die set aan feiten door de specialisten die uiteindelijk aan zo'n LAA- of een andere tafel zitten ... Mensen die aan zo'n tafel zitten, nemen hun kennis en ervaring mee, dus die weten: dit type situaties zou op dit type bevindingen kunnen wijzen. Letterlijk werden de indicatoren niet gedeeld, maar de ervaringen die mensen meenemen uit het toezicht, worden natuurlijk aan zo'n tafel besproken. Maar dat is dan niet in relatie tot specifieke bsn-nummers. Wel

worden de fenomenen die plaatsvinden binnen Toeslagen, gedeeld met de partners in de verschillende samenwerkingsconvenanten.

De heer **Slootweg**:

Begrijp ik het zo goed: de mensen die ook geholpen hebben bij het opstellen van die set indicatoren die gebruikt werden voor het risicokwalificatiemodel, deelden dan eigenlijk ook hun kennis en hun ervaringen met mensen in de landelijke stuurgroep?

De heer **Veringmeier**:

Dat waren zeker niet altijd dezelfde mensen. In de verschillende samenwerkingsverbanden zaten verschillende mensen van de Belastingdienst en Toeslagen. Dat waren niet altijd de mensen die ook aan de indicatoren meewerkten.

De heer **Slootweg**:

"Niet altijd" betekent toch wel dat er ook ...

De heer **Veringmeier**:

Dat kan. Maar het waren ook mensen die bij Toeslagen jarenlange ervaring hadden maar die niet betrokken zijn geweest bij het maken van die indicatoren. De kennis over de fenomenen waarbij die dingen misgaan, hebben zij uiteindelijk ook.

De heer **Slootweg**:

In die zin is het dus wel dezelfde pool van ervaringen die hun weg vonden naar modellen en teams.

De heer **Veringmeier**:

Fenomenen zijn over het algemeen breder bekend dan alleen maar bij een klein groepje mensen.

De heer **Slootweg**:

Met welk doel werden de risicoscores uit het model dan gedeeld met de Landelijke Stuurgroep Interventieteams?

De heer **Veringmeier**:

De risicoscores werden niet gedeeld met de LSI.

De heer **Slootweg**:

Ik zit nog wel een beetje te puzzelen op de passage uit de brief van de

staatssecretaris. Daar staat: "Inmiddels is duidelijk dat daarnaast de risicoscore van het model werd toegevoegd aan beoordelingen van het zogenaamde 'screeningsteam' van Toeslagen. Dit team beoordeelde signalen van misbruik en oneigenlijk gebruik en was betrokken bij het instellen van een CAF-onderzoek binnen Toeslagen. De informatie kon vervolgens door dit screeningsteam worden gedeeld met de betrokkenen bij CAF-onderzoeken binnen Toeslagen, de handmatige beoordeling binnen Intensief Subjectgericht Toezicht (IST) en fraudeteams. Dit is in tegenstelling tot wat eerder bij brief van 8 december 2021 aan uw Kamer is gemeld, waarin is aangegeven dat in relatie tot CAF-onderzoeken binnen Toeslagen geen gebruik werd gemaakt van het model. De risicoscore van het model werd door Toeslagen ook gebruikt voor de selectie van adressen in het kader van projecten van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams." Begrijpt u dat ik toch de indruk heb dat de dingen van het model gebruikt werden voor de Landelijke Stuurgroep Interventieteams, aangezien de staatssecretaris dit met de Kamer deelt?

De heer **Veringmeier**:

De staatssecretaris heeft dit op deze manier aan de Kamer meegedeeld. Recentelijk is er een rapport verschenen over hoe het daadwerkelijk is gegaan. In dat rapport staat – en dat was toen ook mijn waarneming – dat deze selecties niet zijn gedeeld met anderen. De selectieresultaten zijn dus gebruikt binnen Toeslagen. Dat is, denk ik, vastgesteld. De selectieresultaten zijn niét als zodanig met externen gedeeld. Dat was mijn waarneming toen en ...

De heer **Slootweg**:

Dan komen we terug op onze eerdere analyse: mensen die gewerkt hebben met de "fenomenen", zoals u dat noemde, die ten grondslag liggen aan het model, hebben deze fenomenen wel gedeeld, maar dan gaat het niet over de screening en selectie van adressen.

De heer **Veringmeier**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Was het voor alle betrokken partijen binnen en buiten Toeslagen altijd duidelijk wat het doel van het risicoclassificatiemodel was, namelijk fouten en niet fraude opsporen?

De heer **Veringmeier**:

Met de kennis van nu denk ik dat dat niet altijd zo is.

De heer **Slootweg**:

Mijn vraag is dus een beetje een open deur?

De heer **Veringmeier**:

Nou ja, we hebben wel gezien dat de mensen binnen Toeslagen die in september het document rondom de procesbeschrijving opleveren, aangeven dat het classificatiemodel bedoeld is om fraude te voorkomen. Als dat binnen Toeslagen al zo is, dan kan ik me voorstellen dat dat in de omgeving van Toeslagen ook zo is.

De heer **Slootweg**:

Wat waren de gevolgen voor personen, wier hogere risicoscores werden gedeeld in het kader van projecten van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams?

De heer **Veringmeier**:

De risicoscore werd niet gedeeld.

De heer **Slootweg**:

Dan wil ik u danken, meneer Veringmeier, en geef ik het woord terug aan de voorzitter.

De **voorzitter**:

Dat betekent dat we bijna aan het einde van dit verhoor zijn gekomen. Ik heb toch nog één vraag naar aanleiding van een opmerking die u maakte. Uiteindelijk had u de functie van teamleider Handhavingsregie en Intelligence. U zei op een gegeven moment tijdens het verhoor: ik ben maar een eenvoudige fiscalist. Hoe moet ik uw functie plaatsen gelet op deze opmerking?

De heer **Veringmeier**:

Ik zei dat in relatie tot het vertalen van indicatoren naar nullen en enen in de ICT. In dat kader zei ik net: ik ben maar een eenvoudige fiscalist. Precies in dat kader moet u dat plaatsen. Ik heb er dus geen wetenschap van hoe je de indicatoren en de resultaten van de indicatoren in termen van nullen en enen vertaalt naar een ICT-systeem. Toen zei ik: ik ben maar een eenvoudige fiscalist. Daarmee wil ik niet suggereren dat fiscalisten eenvoudige mensen zijn.

De **voorzitter**:

Dat hoort u mij natuurlijk niet zeggen. Ik kreeg de indruk dat u wel degelijk ook allerlei cursussen had gedaan op het gebied van data, maar ... Nullen en eentjes ... Kijk, u gaf natuurlijk leiding; het gaat niet over medewerkers die het werk hebben gedaan ...

De heer **Veringmeier**:

Maar ...

De **voorzitter**:

Ik was nog niet klaar. U gaf leiding en dat vraagt natuurlijk om een vorm van kennis van zaken of het kunnen zien aankomen van risico's. Dat mag je niet van medewerkers verwachten, maar wel van iemand in een leidinggevende functie. Dat is waarom deze opmerking mij triggerde. Had u achteraf nou het gevoel dat u zelf genoeg inzicht had in wat de implicaties waren van het aan de slag gaan met intelligence?

De heer **Veringmeier**:

Sorry voor de interruptie.

De **voorzitter**:

Da's oké.

De heer **Veringmeier**:

Nee, dat had ik zeker wél. Ik denk dat het belangwekkend is dat een teamleider, een leidinggevende, een bestuurder in een organisatie die gekenmerkt wordt als een geautomatiseerd gegevensverwerkend bedrijf, zich goed rekenschap geeft van waar hij mee te maken heeft. Ik denk dat ik door mijn tijd bij de Douane en later bij Toeslagen, naast mijn kennis van fiscaliteit, voldoende weet van hoe uiteindelijk de automatisering inwerkt op processen en systemen. Maar ik houd mij verre van de échte vertaling naar de ICT.

De **voorzitter**:

Dan zijn we bij het einde gekomen van dit verhoor. Ik dien nog even het volgende te vermelden. Wij doen heel erg ons best om ons aan het tijdschema te houden. Het is vervelend, maar dat gaat nu niet lukken. Dat betekent dat we om 14.00 uur verdergaan met het volgende verhoor.

Sluiting 13.22 uur.
